

PRIJATELJSKI STIKI MED ZKJ IN PMD

Poslanstvo iz Madžarske

naj prispeva k tovariškemu sodelovanju narodov in partij obeh dežel

Beograd, 16. okt. (Tanjug). Delegacija Partije madžarskih delovnih ljudi, ki jo vodi generalni sekretar Ernő Gerő, je prispela davi ob 9 s posebnim vlakom v Beograd. Sprejeli so jo člana Izvršnega komiteja CK ZKJ Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan, član CK ZKJ Miloš Minić, državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrovič Vidic in funkcionari madžarskega veleposlaništva v Beogradu.

Razen generalnega sekretarja Ernőja Gerőja so prispeli v Jugoslavijo član politbiroja in predsednik vlade Andras Hegedus, član politbiroja in sekretar CK Partije madžarskih delovnih ljudi Janos Kadar, član politbiroja, podpredsednik vlade ter predsednik Domoljubne ljudske fronte Altaj Apro in sekretar CK PMD ter prvi sekretar budimpeštanskega mestnega komiteja Istvan Kovacs.

Od meje do Beograda so potovali z delegacijo tudi član Izvršnega komiteja CK ZKJ Lazar Koliševski, člana CK Voja Lekić in Pasko Romac, član CK ZKJ Srbije Jozef Nagy, veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Jovo Kapitić ter madžarski veleposlanik v Jugoslaviji dr. Ferenc Minich. Ko je madžarska partijska delegacija izstopila iz posebnega vlaka, je gostila zaigrala državni himni obeh dežel, četa beogradske garnizije pa ji je izkazala čast.

Potem je imel generalni sekretar Ernő Gerő naslednji govor:

Dragi tovariši, velika radost

nas prevzema, da smo kot delegacija Partije madžarskih delovnih ljudi in madžarskega ljudstva prispevali v sosedno ljudsko republiko Jugoslavijo v prijateljskem poslanstvu. Večinoma smo že pokopali tiste odnose, ki so bili škodljivi za naši Partiji, naše narode in naši državi in ki so več let zastrupljali stike med našima deželama in narodi. Vodstvu obeh dežel, njunim medsebojnim prizadevanjem in težnjam naših narodov se moramo zahvaliti, da smo v zadnjem času dosegli znaten napredek v navezovanju prijateljskih, bratskih in stikov dobrih sosedov.

Zlasti plodno je bilo minulo leto, v katerem smo neprestano zboljševali naše stike zlasti na gospodarskem, kulturnem in športnem področju ter s skupnimi naporom dosegli lepe uspehe. Prepričani smo, da bo naše sedanje poslanstvo še več prispevalo k tovariškemu sodelovanju med našima partijama in našimi narodi, ker obe deželi gradita socializem, ker sta obe deželi v rokah delavskega razreda, ker gojita obe strani enako težnjo, da bi uredili sporna vprašanja, da bi v duhu narodne neodvisnosti, nevmesavanja v notranje zadeve in medsebojnega podpiranja pripomogli k napredku naših dveh dežel.

V imenu madžarske delegacije, Partije madžarskih delovnih ljudi in madžarskega ljudstva s toplo ljubeznijo pozdravljam izrednega voditelja jugoslovanskih narodov tovariša Josipa Broza Tita, jugoslovanske narode, Zvezo komunistov Jugoslavije, prebi-

valce Beograda ter v srčnih bojih prekaljeni delavski razred in ponosne jugoslovanske narode.

Ernő Gerő

Uporaba jedrske energije

v mirnodobne namene in nadzorstvo nad njo v razpravi na konferenci za ustanovitve atomske agencije — Izvajanja jugoslovanskega delegata Lea Matesa

New York, 15. okt. (Tanjug). Mednarodna konferenca za ustanovitve agencije za uporabo jedrske energije v mirnodobne namene že več dni proučuje vprašanje kontrole nad uporabo te energije. Osnutek statuta agencije, predvideva, da bi bila vsaka država, ki bi zaprosila agencijo za pomoč za mirnodobno uporabo jedrske energije, dolžna dati pod kontrolo agencije svoje vire za proizvodnjo energije, kakor tudi vse fisijsko gradivo. Več delegacij je nastopilo proti takšni kontroli. Indijski delegat je rekel, da bi se lahko takšna kontrola spremenila v oviro za razvoj uporabe jedrske energije v mirnodobne namene. Delegacije Ceylona, Egipta, Indije in Indonezije so vložile spreminjalni predlog, s katerim zahtevajo, naj bi kontrola ne zajela izvirnih sredstev za proizvodnjo jedrske energije. Indija meni, da bi bilo treba razširiti kontrolo samo na tisto gradivo, ki bi ga dežele dobivale od agencije.

Ko je jugoslovanski delegat veleposlanik Lea Mates govoril o tem vprašanju, je poudaril, da je že s samimi cilji agencije predvideno, da podpira uporabo jedrske energije v mirnodobne namene in onemogoča zlorabo od agencije dobljenega gradiva in njegovo uporabo za proizvodnjo orožja. »Skrivnost jedrske energije,« je rekel Mates, »je zdaj dostopna vsem, čeprav je proizvodnja atomskega orožja zelo draga. Mnoge dežele imajo potrebno znanje in tehnične možnosti za proizvodnjo atomskega orožja, če to žele.«

Stališče naše vlade o evropskem gospodarskem sodelovanju

V odgovoru na predlog ZSSR, izročen enajstemu zasedanju Evropske gospodarske komisije letos aprila o sklenitvi pogodbe o vseevropskem sodelovanju, je jugoslovanska vlada izrazila pripravljenost, da je v tem načrtu več pozitivnih elementov, ki bi lahko prispevali h konstruktivnim naporom v duhu Ustanovne listine OZN. To stališče je sporočila Jugoslavija generalnemu sekretarju EEK Gunaru Mirdalu, ki je osnutek pogodbe letos julija poslal na vpogled vsem članicam EEK.

Jugoslovanska vlada v odgovoru nadalje poudarja, da bo krepitev evropskega gospodarskega sodelovanja koristna in učinkovita samo, če bo sestavni in neločljivi del svetovnega gospodarskega sodelovanja. Jugoslovanska vlada se strinja s tem, da bi skicala »ad hoc« skupino, ki bi podrobno proučila odgovore vlad na načrt ZSSR. (Jugopress)

Pravic koroških Slovencev

ni moč omejiti le na ureditev dvojezičnega šolstva

Danes se bodo začeli na Dunaju razgovori o uporabi člena 7. avstrijske državne pogodbe. Razgovori bodo zajeli predvsem vprašanje dvojezičnega šol. Na razgovore so povabljeni tudi funkcionari koroške deželne vlade, predstavniki prosvetnih oblasti in družbenih organizacij. Ureditev dvojezičnega šolstva v smislu čl. 7 avstrijske državne pogodbe zadeva predvsem slovensko manjšino na Koroškem.

Predstavniki slovenske manjšine na Koroškem so že lani poslali avstrijski vladi predloge o tem, kako bi bilo treba po njihovem mnenju urediti vprašanje uporabe čl. 7 državne pogodbe. Tega vprašanja ni moč omejiti zgolj na ureditev dvojezičnega šolstva, ker je to samo eden izmed problemov, življenjsko važnih za slovensko narodno manjšino. V zvezi tem predlogom se bodo gojajanja o uporabi čl. 7 nanašala samo na ureditev šolstva.

Nekateri šovinistični elementi na Koroškem so organizirali zadnje čase gonjo proti praviciam slovenske narodne manjšine. Ti elementi propagirajo trditve, da za del koroških Slovencev, ki jih imenujejo »vindišerji« člen 7 avstrijske državne pogodbe sploh ne pride v poštev. Njihov načrt je jasen. Ti elementi žele, da bi se skričilo področje, na katerem je treba uporabiti člen 7 avstrijske državne pogodbe, kar v tem primeru pomeni, da bi se zmanjšala tudi možnost, da bi slovenska narodna manjšina na Koroškem uveljavila to pravico.

Koroški Slovenci menijo, da uporaba čl. 7 avstrijske državne pogodbe ni zgolj vprašanje dvojezičnega šolstva, čeprav je to eno izmed ključnih vprašanj, ki posegajo v življenjske koristi, marveč da bi moralo uveljavljanje tega člena pomeniti tudi celotno proučitev pravic narodne manjšine.

Gonja šovinistov na Koroškem je napravila na koroške Slovence vtis, da gre za poskus, da bi preprečili uporabo člena 7 državne pogodbe. Takšna gonja je zelo škodljiva, zlasti če pomislimo, da gre za odnos do slovenske manjšine na Koroškem, ki bi lahko bila najboljši nosilec prijateljskih stikov med obema sosedama.

Argentinski veleposlanik pri Srdji Priči

Beograd, 15. okt. (Tanjug). — Novi argentinski veleposlanik v Jugoslaviji g. Monorio Eliseo Roigt je bil danes pri državnem podsekretarju za zunanje zadeve Srdju Priči in mu izročil prepise svojih pooblastil.

Jordanija zahteva sklicanje Varnostnega sveta

New York, 15. okt. (AP). — Jordanski predstavnik v OZN je danes zahteval, naj bi nujno sklicali sejo Varnostnega sveta, na kateri bi obravnavali izraelski napad na Jordanijo, do katerega je prišlo prejšnji četrtek. Sodijo, da se bo Varnostni svet sestel že jutri ali v sredo.

S KONGRESA ITALIJANSKE DEMOKRŠČANSKE STRANKE

Koalicija centra edina platforma

politike klerikalne stranke v sedanjem položaju — je poudaril Fanfani

Trento, 15. okt. (Tanjug). Tajnik Demokršćanske stranke Fanfani je danes v svojem referatu na kongresu stranke odklonil sleherno možnost sodelovanja demokršćanov s socialisti in poudaril, da je sedanja vladna formula koalicije centra edina platforma politike klerikalne stranke v sedanjem položaju. Če bo postala koalicija centra neozdravna, se bodo zatekli demokršćani k novim političnim politivam.

Fanfani je rekel, da bi bila združitev socialnih demokratov in Nennijevih socialistov »negativno dejanje«, ker je Nenni še zmerom povezan s komunisti. Demokršćani ostanejo na svojih pozicijah in zahtevajo od drugih strank, naj se jim pridružijo, ne pa da čakajo na spremembo politike klerikalne stranke.

Z enakega vidika je Fanfani obravnaval tudi zunanje politični položaj in poudaril, da je usoda miru na svetu v rokah dveh velisil — Sovjetske zveze in Amerike. V razmerju sil na svetu pa evropske dežele ne smejo ostati osamljene in brezbrizne, niti ne smejo »naslediti nevtiralizma«, je rekel Fanfani. Zato bo Demokršćanska stranka tudi v prihodnje težila za politiko atlantske solidarnosti in evropske združitve.

Po Fanfanijevem govoru v političnih krogih menijo, da bo ostala sedanja vladna koalicija centra na krmilu še dotedaj, dokler ne bodo konservativni liberalci ali reformistični socialni demokrati sprožili njene krize. Iz Fanfanijevih besed sklepajo, da sicer stoji na pozicijah centra, ki ustrezajo katoliški medrazredni koncepciji, ne pričakuje pa, da bi se lahko center obdržal kot trajna formula za vladno. V tem smislu razlagajo v političnih krogih tudi poziv, ki ga je Fanfani naslovil na demokršćanske organizacije, naj se čimprej pripravijo na volitve. Velik del svojega govora je Fanfani predvsem posvetil potrebi po krepitevi strankine organizacije klerikalnega gibanja.

Fanfani meni, da bi Demokršćanska stranka na volitvah znova dobila absolutno večino in sestavila enotno klerikalno vladno, ki bi uresničila načela o katoliški enotnosti in se ognila bodi orientaciji na desno, bodi na levo. Negativno Fanfanijevo stališče nasproti sodelovanju s socialisti je po splošnem mnenju posledica pritiskom demokršćanskega vodstva izključiti sleherno možnost, da bi Cerkev sprejela levo orientacijo klerikalne stranke.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 16. oktobra

Jasno do delno oblačno. Zjutraj in deloma dopoldne po kotlinski megi. Jutranja temperatura okrog 3. v Primorju okoli 10, najvišje dnevne temperature med 14 in 18 stopinj C.

Madžarske perspektive

sodelovanja z našo deželo in Partijo

Budimpešta, 14. okt. Delegacija Partije madžarskih delovnih ljudi je s prvim sekretarjem CK Ernőjem Gerőjem na čelu snoči odpotovala v Beograd. Delegacija se bo s predstavniki Zveze komunistov Jugoslavije razgovarjala o medpartijskih odnosih ter izmenjala z njimi misli o meddržavnih gospodarskih in drugih vprašanjih.

»Szabad Nep« je objavil o tem obisku uvodnik, v katerem pravi, da madžarsko ljudstvo po pravici zaupa, da bodo razgovori za obe Partiji in za obe deželi plodni in uspešni. Partija madžarskih delovnih ljudi pripisuje velik pomen tesnejšim stikom s komunističnimi partijami drugih dežel in izmenjavi izkušenj. Bližnji razgovori pomenijo zato najvažnejši dogodek v triletnem prizadevanju za ureditev stikov ter ustvaritev popolnega odkritosrčnega prijateljstva med narodi obeh dežel, ki grade socializem.

Madžarski rodoljubi, nadaljuje list, so se naučili spoštovati boj, ki so ga bili narodi Jugoslavije za neodvisnost in svobodo domovine, dostikrat z legendarnim junaštvom. Madžarski komunisti globoko spoštujejo Jugoslavijo, ki gradi socializem in ki v najtežavnejših okoliščinah ni krenila s poti socializma, s poti ohranitve narodne neodvisnosti. Madžarsko ljudstvo visoko ceni Partijo, ki išče za zgraditev socializma nova pota in nove metode v skladu s specifičnimi pogoji dežele in ljudstva. »Prav zato nam ne gre zgolj za ureditev meddržavnih stikov, čeprav tudi to odkritosrčno pozdravljamo. S socialističnimi deželami, med njimi-

mi tudi z Jugoslavijo ne želimo samo odnosov dobrih sosedov, marveč tudi nove odnose, ki so razen medsebojnega spoštovanja narodne neodvisnosti značilni za sodelovanje, izmenjavo izkušenj in medsebojno pomoč.«

Potem izraža list prepričanje, da bo po teh razgovorih v Beogradu oživila stalna izmenjava izkušenj med obema komunističnima partijama. Ze zdaj pa se bo ponudila široka možnost proučevanja vseh novih izkušenj jugoslovanske prakse na področju izgradnje socializma kakor potem tudi uporabe teh izkušenj, ki bodo lahko koristne v specifičnih madžarskih pogojih.

»Szabad Nep« poudarja, da se začnajo jugoslovansko-madžarski partijski razgovori v zelo ugodnih okoliščinah in izraža prepričanje, da bodo zelo pomembni in koristni za narode obeh dežel, pa tudi za stvar mednarodnega delavskega gibanja.

OB ZAKLJUČKU OBISKA DELEGACIJE KPI

Plodna izmenjava misli in izkustev v interesu delavskih gibanj obeh dežel in socializma nasploh

Ljubljana, 15. okt. 1956.

Delegacija KPI, ki se je 10 dni mudila v naši deželi in je prepotovala štiri naše republike od Skoplja do Maribora, je danes zaključila svoj obisk in se je popoldne preko Postojne vrnila v Italijo. Ob zaključku razgovorov z vodilnimi predstavniki ZKJ je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo; zatem so imeli gostje še setanek z novinarji.

Uradno sporočilo o razgovorih s predstavniki ZKJ se glasi:

Od 5. do 15. oktobra se je mudila v Jugoslaviji kot gost ZKJ in SZDLJ delegacija KPI. V delegaciji so bili tovariši: Luigi Longo, Vello Spano, Mario Montagnana, Antonio Pesenti, Mario Lizzero, Luisa Balboni, Carlo Salinari, Italo Busetto, Gerardo Chiaromonte in Duccio Tabet.

Delegacija je obiskala generalnega sekretarja ZKJ in predsednika SZDLJ tovariša Josipa Broza Tita in imela razgovore z več vodilnimi ljudmi partijskega, družbenega in sindikalnega življenja Jugoslavije. Razen Beograda je obiskala ljudske republike Makedonijo, Hrvaško in

Slovenijo, kjer se je na več srečanjih in obiskih v republiških središčih, okrajih, občinah, podjetjih in zadrugah med drugim neposredno seznanila s problemi delavskega in družbenega upravljanja, gospodarskega sistema in gospodarske politike, prosvete in kulture, kakor tudi z vlogo, ki jo imajo v izgradnji socializma ZKJ, SZDLJ, Zveza sindikatov Jugoslavije in druge družbene organizacije.

Razgovori in razprave so se razvijali v duhu prijateljstva, na podlagi enakopravnosti in v odkritem pojasnjevanju mnenj o vseh vprašanjih, ki zanimajo ZKJ in KPI. Ta srečanja so ponovno potrdila koristnost sodelovanja, izmenjave gledišč in izkušenj v

interesu delavskih gibanj obeh dežel, razvoja socializma na svetu in zblizanja med narodi, ker to prispeva k pojasnjevanju in pomaga obravnavati važne probleme in naloge, ki jih sedanji položaj postavlja pred vse napredne sile, zlasti pa pred partije delavskega razreda.

Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da so že dosedanja medsebojni stiki rodili pozitivne sadove. Zato so se predstavniki obeh partij sporazumeli, da bodo z različnimi oblikami sodelovanja še bolj razširili te stike. To bo nedvomno pripomoglo k pozitivnim naporom za širše medsebojno spoznavanje in zblizanje delavskih gibanj ter narodov Jugoslavije in Italije, pa tudi za čedalje boljše razumevanje med obema vladama.

Predstavniki ZKJ in KPI se zavedajo, da so tudi takšni stiki — kakor tudi stiki med drugimi političnimi in sindikalnimi organizacijami delavskega razreda — aktiven prispevek k razvijanju prijateljskih odnosov dobrih so-

sedov med narodi obeh dežel za čedalje širše sodelovanje med narodi na enakopravni podlagi, za obravnavanje političnih in gospodarskih problemov naših dni in za okrepitev miru na svetu.

Bodoče sodelovanje med ZKJ in KPI se bo ob uporabi marksistično-leninistične metode v delu razvijalo v okviru proletarskega internacionalizma po načelih enakopravnosti v sodelovanju, nevmesavanja v notranje življenje obeh partij, medsebojnega spoštovanja gledišč tudi v primerih, kadar v posameznih glediščih ni soglasja, v čemer je razumeti tudi možnost tovariške kritike. Uporaba teh načel bo olajšala razvoj sodelovanja tudi z drugimi strankami in organizacijami delavskega razreda, ki se izrekajo za socializem, kakor tudi z drugimi naprednimi gibanji.

ZKJ je sprejela vabilo, da se njena delegacija udeleži bližnjega kongresa KPI.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zasedanje Arabske lige

Kairo, 15. okt. (AFP). Danes dopoldne se je začelo zasedanje Arabske lige, na katerem bodo proučili vrsto vprašanj. Arabske države bodo na tem zasedanju zastopali veleposlaniki, ki so akreditirani v Kairu. Najvažnejše vprašanje, ki ga bodo obravnavali, so odnosi med Izraelom in Jordanijo. Razen tega se bodo razgovarjali o stališču arabskih držav glede predložitve alžirskega vprašanja OZN, zatem o nemških reparacijah Izraelu, gospodarski, politični in kulturni blokadi Francije, sušnem sporu in drugih vprašanjih.

SEJA ODBORA ZA VOLITVE PRI LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

V Sloveniji premalo sodnikov

zato se na sodiščih kopičijo zaostanki

Ljubljana, 15. oktobra. Na današnji seji Odbora za volitve pri Ljudski skupščini Slovenije je zastopnik Izvršnega sveta tovariš Tominešek obrazložil kandidature za 20 sodnikov in sicer za tri sodnike pri Vrhovnem sodišču LRS, za 16 sodnikov pri raznih okrožnih sodiščih, za dva pri Višem gospodarskem sodišču LRS in za enega sodnika pri okrožnem gospodarskem sodišču. Razen teh je predložil v razpravo 108 predlogov za občasne sodnike Višjega gospodarskega sodišča LRS. Kandidature, s katerimi se je odbor strinjal, bodo predlagane na prvem zasedanju Ljudske skupščine.

Ob tej priložnosti je tovariš Tominešek podrobneje razložil tudi splošno kadrovsko problematiko v našem sodstvu. To je namreč najbolj pereč problem, saj se je v zadnjih letih delokrog sodišč močno povečal in to ne samo glede na številne vloge, temveč tudi zaradi tega, ker so sodišča prevzela nove posle, ki so jih prej obravnavali drugi organi. Več sodnikov potrebujemo tudi zaradi ustanovitve nekaterih novih sodišč, na primer okrajnega v Krškem, ki je že ustanovljeno, medtem ko jih nameravamo v kratkem ustanoviti še na Rakeku, v Ormožu in v Ajdovščini. Ker je za dobro poslovanje sodišč nujno, da so čim bližje ljudem, imajo razen teh v načrtu še usta-

novitev nekaterih okrajnih sodišč in Okrožnega sodišča v Murski Soboti.

V Sloveniji je sedaj skupno 277 sodnikov, medtem ko bi jih potrebovali najmanj 343. Manjka torej 66 sodnikov, računati pa moramo še z upokojitvami, saj je že sedaj izpolnilo 35 sodnikov pogoje za upokoje. To pomanjkanje sodniškega kadra nujno povzroča neugodne posledice pri delu naših sodišč in to tembolj, ker delo na sodiščih stalno narasta. Samo v prvi polovici letos je naraslo število poslov pri rednih sodiščih za več kot 6000 zadev, s tem pa se je povečalo tudi število nerešenih zadev za 3563 predmetov, to je od 25.091 nerešenih zadev ob zaključku 1955 na 28.654

zadev ob začetku letošnjega septembra. Ti zaostanki pa bi bili še večji, če ne bi po sodiščih opravljali prekurznega dela. Najslabši je položaj na področju Okrožnega sodišča v Celju, kjer so s posli tudi najbolj v zaostanku. Tu imajo trenutno več kot tisoč nerešenih predmetov.

Razen premajhnega dotoka diplomiranih pravnikov otežkoča kadrovsko politiko pravosodja huda stanovanjska stiska in nedovoljiv materialni položaj sodnikov. Mnogi sodniki ne morejo dobiti v kraju službovanja primernega stanovanja, zaradi česar se pravniki branijo prevzeti kandidature za sodnika v takih krajih. Najhujišji je ta problem v Celju, Kočevju in Kopru, najbolj ugodno pa je v trboveljskem okraju in v Ptujju. Dosti kvalificiranih pravnikov pa se odzove raje službam v drugih organih tudi zaradi tega, ker so prejemki ugodnejši kot pri sodiščih.

Naša sodišča črpajo nov sodniški kader predvsem iz vrst sodniških pripravnikov. Kljub razmeroma kratki praksi so mladi sodniki povečini pri delu vestni in zadovoljivo opravljajo svoje delo. Najbolj so se uveljavili v reševanju kazenskih zadev, medtem ko je v civilnem sodstvu potrebno več prakse. Pravna fakulteta je prva leta po osvojitvi dajala razmeroma nizko število diplomantov, povprečno 33 na leto, sedaj v zadnjih dveh letih pa je vpis številnejši. Od lanske jeseni dalje stipendira tudi Državni sekretariat za pravosodno upravo posamezne študente pod pogojem, da ostanejo nato v službah na sodiščih, stipendije pa razpisujejo tudi okrajni sodišča, ki se s tem bo moč vsaj delno omiliti močno pomanjkanje sodnikov.

M. N.

Koncert romunskega narodnega ansambla

Romunski ansambel ljudskih plesov in pesmi »Barbu Lautaru« je priredil sinoči drugi koncert na Kolarčevi univerzi. Na koncertu tega ansambla, ki bo deset dni gostoval v naši državi, so bili podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolakovič, predsednik Centralnega odbora ZSJ Djuro Salaj, podsekretar v Državnem sekretariatu za zunanje zadeve Dobrovo Vidič in predsednik komisije za kulturne zveze s tujino Marko Ristič, prav tako pa so bili na koncertu romunski veleposlanik v Beogradu Nikola Guina, diplomatski predstavniki Kitajske, Indije, Kanade, Italije, CSR, Mehike in drugi.

Delegacija Litostroja odpotovala v SZ

Na povabilo sindikata težke strojegradnje SZ in leningrajske Tovarne turbin je sinoči odpotovala v SZ petčlanska delegacija tovarne »Litostroj« v Ljubljani. Delegacija se bo mudila v Sovjetski zvezi 15 dni in si bo v tem času ogledala več podjetij.

Bivanje delegacije Komsomola v Jugoslaviji

Ob zaključku tridnevnega obiska v Makedoniji je včeraj sprejel delegacijo Komsomola, ki se mudi v naši državi kot gost CK LMJ, član Izvršnega sveta Narodnega saborja Makedonije Dime Bojanovski. V razgovoru, ki se ga je udeležil tudi direktor Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje Aleksander Gričkov, so se člani delegacije zanimali za sestavo narodnega saborja, sistem planiranja in za nekatera gospodarska vprašanja. Delegacija Komsomola je nato odpotovala v Niš.

ODHOD DELEGACIJE CO ZVEZE ZA TEHNIČNO VZGOJO JUGOSLAVIJE V MOSKVO

Svobodna izmenjava izkušenj lahko rodi samo obojestranske koristi

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Na povabilo Centralnega komiteja DOSAAF (Prostovoljna organizacija za sodelovanje z letalstvom, vojsko in mornarico) je danes z letalom odpotovala v Moskvo delegacija Centralnega odbora Zveze za tehnično vzgojo Jugoslavije s predsednikom Centralnega odbora in članom Zveznega izvršnega sveta Francem Leskoškom na čelu.

V delegaciji, ki se bo mudila v Sovjetski zvezi deset dni, so generalni sekretar Centralnega odbora Ljudske tehnike Slavko Filipi, predsednik Avtomobilske zveze generalmajor Voja Todorović, predsednik Zveze radioamaterjev Slobodan Nakičević, predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike Slovenije Milko Goršič ter podpredsednik Centralnega odbora Bosne in Hercegovine Safet Filipović.

Pred odhodom z letališča je dal predsednik Leskošek novinarjem naslednjo izjavo: »V ZSSR potujemo z željo, da bi spo-

znali organizacijo in delo DOSAAF. Menimo, da bo to za obe organizaciji koristno, kajti svobodna izmenjava izkušenj in mnenj lahko rodi samo obojestranske koristi in ustvari še boljše pogoje za nadaljnje sodelovanje.«

Na zemunsko letališče so sprejeli delegacijo člani predsedstva Centralnega odbora Ljudske tehnike Dragoslav Mutapović, Stjepan Han in drugi. Navzoč je bil tudi svetnik sovjetskega veleposlanstva v Beogradu Grjaznov.

S KONFERENCE ZK PRI SPLOŠNEM GRADBENEM PODJETJU »KONSTRUKTOR« V MARIBORU

DOBRA ORGANIZACIJA DELA POVEČUJE DELOVNO STORILNOST

Med mnogimi vprašanji, ki so jih obravnavali na konferenci Zveze komunistov splošnega gradbenega podjetja Konstruktor v Mariboru, so posvetili največ časa in pozornosti storilnosti v podjetju in tistim stvarem, ki vplivajo na povečanje storilnosti. Dosedanji način normiranja v podjetju ni pokazal večjega uspeha, ker nagrade niso ustrezale večjemu trudu posameznikov. Povprečne norme tudi z zadnjimi popravki niso dovolj stimulativne za posameznike, zato je storilnost še vedno nizka.

V gradbeni industriji je težje normirati razna dela in nagraditi po individualnih normah kakor v industrijskih podjetjih. Koristno pa bi bilo, če bi normirali dela posameznim brigadam, kar bi bilo na vsak način bolj vzpodbudno za majhen delovni kolektiv in vsakega posameznika, kot je sedanjí način nagraditve. Seveda bi potrebovali za to delo vestne in strokovno sposobne normirce, ki bi določili čim bolj realne norme. Dobro so se obnesli tudi dosedanja poizkusi nagraditve po akordu, kar bo treba še bolj razširiti.

Pri tistih delih, kjer je normiranje oteženo, pa je velikega pomena ustrezna organizacija dela. Strokovnjaki, ki vodijo razna dela, bodo morali za vsako gradbišče posebej proučiti, kakšno organizacijo dela bo v določenih razmerah najbolj uspela. Pri dobri organizaciji, kjer teče delo v enotni verigi, potegnejo

dobri delavci za seboj tudi slabši ali pa jih izločijo iz proizvodnje. Zato bo treba organizacijo dela posvetiti v prihodnosti mnogo več skrbi.

Za povečanje storilnosti je zelo važna tudi mehanizacija del. Ugotovili pa so, da pri sedanjih instrumentih in lastnih razpoložljivih sredstvih njihovo podjetje ne more nabaviti večjih gradbenih strojev. Zaradi omejenega izkoriščanja strojev namreč ne bi bili rentabilni oziroma bi vplivali na povečanje gradbenih stroškov vzlic povečani storilnosti. Gradbeno dela pa bi bilo moč mehanizirati na tak način, da bi v Mariboru ustanovili posebno podjetje, ki bi nabavilo večje gradbene stroje in jih izposojalo podjetjem za določen čas. Tako bi lahko uporabljala izmenoma isti stroj vsa gradbena podjetja v mestu. Ker bi bil stroj nenehoma ali vsaj večina dni v letu v obratu, bi bil rentabilen. Delovni kolektiv Konstruktorja bo izdelal konkreten predlog za ustanovitev takega podjetja in ga poslal okrajnemu ljudskemu odboru v proučitev.

Z večjo mehanizacijo se bo podjetje lahko iznebilo najslabših delavcev, ki se rekrutirajo iz tistih, ki jih industrijska podjetja odpustijo zaradi nediscipliniranosti in podobno, in tistih, ki prihajajo z dežele in se zaposlijo samo priložnostno. Takih imajo sedaj precej, saj so letos zaposlili več kot 300 novih delavcev. Spomladaj so namreč zaradi pomanjkanja dela delavce odpustili, sedaj pa jim jih primanjkuje, čeprav zaposlijo vsakega, kdor le hoče. Tako stanje je posledica

neenačmernega sproščanja skladov za gradnje in se čuti tudi v pomanjkanju nekaterih vrst gradbenega materiala.

V podjetju je pereč tudi vprašanje mladega naraščaja. Okrog 45% zidarjev je starih nad 55 let, zato bo treba kmalu dobiti nadomestilo. Vajencev imajo sicer precej, toda nekateri hočejo zapustiti podjetje pred iztekom učne dobe z izgovorom, da si morajo poiskati tako zaposlitev, da se bodo lahko sami vzdrževali. Večina jih res ni nikjer abonirana in si kuhajo kar sami, čeprav bi si lahko uredili boljše življenje z lastnim zaslužkom. Po določilih tarifnega pravilnika lahko zaslužijo vajenci po 30 in še več dni na uro. Toda nekateri se ne trudijo, da bi več zaslužili, drugi pa zaslužek porabijo za cigarete in alkoholne pijače. Razen moralnega vpliva bo treba vajence napotiti v menzo, hrano pa lahko plača podjetje iz njihovega zasluška. Tako jih bodo prisilili, da se bodo bolj hranili. Komunisti pa bodo pomagali mladinski organizaciji, da bo razvila večjo dejavnost.

Osnutek zakona o umetniških akademijah pripravljajo

Včeraj je bil v sekretariatu za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta sestanek, na katerem so razpravljali o osnutku zakona o umetniških akademijah, ki ga je nedavno sestavil Svet za solstvo LR Srbije. Sestanka so se udeležili sekretarji zainteresiranih republikanskih svetov in rektorji vseh umetniških akademij. Udeleženci sestanka so dali številne koristne pobude za novo ureditev akademij. Med drugim so načelno govorili tudi o položaju akademij, o njihovi stopnji itd. Sklenili so, da bo Svet za solstvo LR Srbije na podlagi predloženega osnutka in novih pobud izdelal nov osnutek zakona o umetniških akademijah, ki ga bodo izročili v proučitev vsem republikanskim svetom in akademijam.

PLENARNA SEJA PREDSTAVNIKOV TOVARN ZA ZDRAVILA

Program rekonstrukcije predvideva da bo naša farmacevtska industrija l. 1961 izdelala za 12,5 milijard din več kemikalij in zdravil kot letos

Beograd, 15. okt. (Tanjug). Predstavniki 11 jugoslovanskih tovarn zdravil so na plenarni seji izjavili, da bo izdelala naša farmacevtska industrija v prihodnjem letu 10% več zdravil kakor letos. Na seji so ugotovili, da je bil tri zadnje tri mesece dobro založen z domačimi zdravili in da lahko pričakujemo, da bo plan proizvodnje zdravil do konca leta izpolnjen.

Po daljši razpravi o zmanjšanju uveza zdravil so sklenili, da se bodo uvozna podjetja v prihodnje posvetovala z izdelovalci in pristojnimi zdravstvenimi organi o nakupu tistih zdravil, ki jih že izdelujemo ali ki bi jih lahko izdelovali doma. Na plenarni seji so govorili tudi o investicijskih elaboratih, potrebnih za uresničevanje programa rekonstrukcije in perspektivnega programa razvoja farmacevtske industrije, ki ju na pristojnem mestu pripravljajo. Program rekonstrukcije predvideva, da bo naša farmacevtska industrija leta 1961 izdelala za 12,5 milijard več raznih kemikalij in zdravil kakor letos. Takrat bo znala vrednost celotne proizvodnje kakih 11 milijard. Po rekonstrukciji bodo domače tovarne zdravil izdelovale vse glavne kemikalije in zdravila, ki jih zdaj večinoma uvažamo.

V združenju proizvajalcev farmacevtsko-kemijske industrije pravijo, da bomo že leta 1961 izdelali doma dovolj antibiotikov za naše potrebe in da jih bomo lahko nekaj še izvažali. Popolna osamosvojitve naše industrije zdravil v proizvodnji vitaminov C, B₁, B₆, D₂ in ostalih, dalje popolna proizvodnja sulfofopreparatov, kakor tudi večja uporaba domačih surovin, zlasti zdravilnih zelišč in nekaterih organskih zdravil, vse to je tudi zajeto s programom rekonstrukcije. Predstavniki farmacevtske industrije so razen tega proučili predlog o združitvi Združenja kemijske in farmacevtske industrije ter izrekli nekatere pripombe k osnutku zakona o pokojninih, ki se nanašajo na dolgotrajno delovna staža ljudi, zaposlenih na naporih in zdravju nevarnih mestih v tej industrijski panogi.

S KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV RUDNIKA ZAGORJE

Tesnejše sodelovanje članov Zveze komunistov

Na zadnji konferenci članov ZK rudnika Zagorje so med drugim posvetili precej pozornosti tudi raznim problemom mladine v rudniku.

Pred leti je bila ukinjena na rudniku osnovna organizacija Ljudske mladine z mislijo, da se bo ta mladina raje vključevala v osnovne mladinske organizacije tam, kjer živi, to je v šolah, internatu ali kje drugje. Tu naj bi mladina tudi delala in se vključevala v kulturno in politično življenje. Do tega pa v večini primerov ni prišlo in del mladine ni bil aktiven.

Na konferenci je bilo ugotovljeno, da tega ni kriva sama mladina, ampak je treba iskati vzroke in sistem vzgoje mladine. Da mladina hoče aktivno sodelovati pri izgradnji socializma, so nam pokazale mladinske delovne akcije v Zagorju in Izlakah. Prav tako se je del rudarske mladine udeležil mladinske brigade »Toneta Okrogarja«, ki je delala v

Krškem. Iz tega tudi vidimo, da je potrebno poiskati pravi način pomoči in dela komunistov z mladino ter jo vključevati v organizacijo tem, kjer dela. Člani ZK rudnika so sklenili, da bodo ponovno ustanovili osnovno organizacijo Ljudske mladine na rudniku.

Konferenca pa je tudi ugotovila, da komunisti premalo pomagajo aktivom mladih proizvajalcev. Prav tako je premalo mladine vključeno v delavsko samoupravljanje in v množične organizacije.

Poseben problem je tudi mladina v internatu rudarsko-kovinarske šole v Kisovcu. Čeprav je bil ta dom zgrajen po vojni in je sodobno urejen, vendar je že pretesen. Zaradi tega ni možno v njem delati z mladino, kot bi bilo potrebno.

Prihodnje leto bo rudnik Zagorje začel zidati nov dom in šolo. S tem bo rešen problem dela in vzgoje internatske mladine. Nasploh je bilo opaziti na konferenci, da se med zagorskimi komunisti pojavlja večje zanimanje za sodelovanje z rudarsko mladino

V Črni gori so ustanovili podjetje industrije aluminija v izgradnji

Na včerajšnji seji Izvršnega sveta Črne gore, ki ji je predsedoval Filip Bajković, so med drugim sklenili tudi, da bodo ustanovili podjetje industrije aluminija v izgradnji. Naloga tega podjetja bo, uresničiti celoten program izgradnje industrije aluminija v Črni gori, in sicer na podlagi dolgoročnih kreditov Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije v znesku 175 milijonov dolarjev.

Izvršni svet je za direktorja novega podjetja imenoval Velizar Škerovič, dosedanjega predsednika Okrajnega ljudskega odbora Titograd, za njegovega namestnika pa dosedanjega direktorja Republiškega zavoda za gospodarsko planiranje Dušana Djuroviča.

Člana beograjske Opere na gostovanju v SZ

Včeraj sta odpotovala z letalom v Moskvo člana beograjske Opere Melanija Bugarinović in Dušan Popović. Na tridesetdnevni turneji po SZ bosta priredila vrsto samostojnih koncertov v Moskvi, Leningradu, Kijevu in Harkovu, razen tega pa bosta nastopila tudi v nekaterih operah v moskovskem Bolšjem teatru in kijevski ter leningrajski Operi.

Plenum sindikatov Srbije

Na plenumu Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije za Srbijo, ki je včeraj začel z delom, bodo proučili vprašanje stimulacije v gospodarstvu. Plenumu predseduje predsednik Republiškega sveta Dragan Stamenković, udeležujejo pa se ga podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Ivan Božićević, sekretar sekretariata za industrijo v Zveznem izvršnem svetu Vladimir Vujović in predstavniki Zvezne komisije za plače ter drugih zainteresiranih ustanov. Referat o vprašanju stimulacije v gospodarstvu je imel sekretar Republiškega sveta sindikatov Dušan Sijan.

Fluktuacija delovne sile iz obrti v industrijo

Prevelika razlika med dohodkom obrtnih in industrijskih delavcev

Kakor kažejo statistični podatki, je bilo leta 1939 v Sloveniji 20.372 obrtnih obratov s 35.450 delavci in 11.079 vajenci, medtem ko je sedaj le 16.529 obrtnih obratov z 41.939 delavci, 10.646 vajenci in 2163 administrativni močmi. Število obrtnih delavcev je torej padlo, naraslo pa je število zaposlene delovne sile.

V socialističnem sektorju je bilo ob koncu preteklega leta 2528 delavnic, v zasebnem pa 14.001. Pri tem je bilo v družbenem sektorju zaposlenih 27.608, v zasebnem pa 27.140 ljudi. Pri analiziranju obrtništva vzlic mnogim podatkom o številu obrtnih obratov, o zaposlenih v socialističnem in na drugi strani v zasebnem sektorju največkrat pogrešamo vrednost skupne proizvodnje enega in drugega sektorja, iz česar bi bilo na primer mogoče ugotoviti vrednost proizvodnje povprečnega delavca v socialističnem oziroma v zasebnem sektorju obrtništva.

Vprašanje proizvodnosti dela v družbenem sektorju obrti je treba posvetiti znatno pozornost. Vsekakor je proizvodnost v zasebnem sektorju večja; vendar o tem ni mogoče dobiti popolne slike, ker ni na razpolago vseh podatkov, ki bi lahko bili dokaz realnih dohodkov zasebnega obrtnika. Delavec, ki dela pri zasebnem obrtniku, je po navadi znatno bolj stimuliran za svoje delo kakor tisti, ki je zaposlen v socialističnem sektorju obrti. Medtem ko pomeni na primer nadurno delo v družbenem sektorju problem, preko katerega tovrstne obrtne delavnice ne morejo, je daljši delovni čas pri zasebnem obrtniku vse prej kot ovira, saj ga ni mogoče ugotoviti, ne glede na to, da zasebni obrt-

nik pri nadurnem delu ne plača socialnega zavarovanja.

Če primerjamo eksistenčne pogoje v obeh sektorjih obrti, lahko ugotovimo, da je družbeni sektor zaradi predpisane administracije (obvezna poročila in knjigovodstvo) tako obremenjena, da znatno slabi obrtno delavnico po finančni strani, razen tega pa zavira tudi redno in uspešno strokovno delo. Zasebni obrtnik teh obveznosti praktično nima, tako da lahko sproščeno dela ne le osem, temveč več ur dnevno, kar mu prinaša izredne, nekontrolirane dohodke.

Vse to omogoča zasebnikom stimulacijo za ustanavljanje novih delavnic, družbenemu sektorju pa ne. Tako so v prvem polletju tekočega leta izdali zasebnikom v ljubljanskem okraju 133 obrtnih dovoljenj, medtem ko so v istem obdobju ustanovili le tri obrtne obrate družbenega sektorja.

V zvezi s tem je važno tudi pravilno nagradjevanje obrtniškega kadra. Značilno je, da je fluktuacija delovne sile iz obrti v industrijo velika, česar pa ni težko razumeti, če si ogledamo nekaj konkretnih podatkov iz analize povprečnih plač (v republiškem merilu) za družbeni sektor obrti v primerjavi s posameznimi kvalifikacijami v industriji.

Tako zasluži v družbenem sektorju obrti zaposleni visokokvalificirani delavec povprečno 55,46 dinarjev na uro, visokokvalificirani delavec v industriji pa povprečno 63,20 dinarjev na uro. Razlika je torej pri visokokvalificiranih delavcih 13%, pri kvalificiranih 8%, pri polkvalificiranih 5% in pri nekvalificiranih 10% — vse v prid delavca, ki je zaposlen v industriji. Ne kaže tudi prezreti, da so v in-

dustriji urejene norme in do neke meje premije, kar spet dviga stvarni dohodek tu zaposlenega delavca. Razen tega nudi industrija svojemu delavcu še vrsto drugih ugodnosti (na primer stanovanje). Zato bo treba delavca v družbenem sektorju vsaj v osnovnih tarifnih postavkah izenačiti z industrijskim delavcem (obrotni delavci morajo obvladati proizvodni proces nekega izdelka od začetka do kraja, kar v industriji ni potrebno), če bomo hoteli preprečiti fluktuacijo delovne sile iz obrti v industrijo in tako seveda okrepiti sedanjí položaj družbenega sektorja obrti.

Glede napredka in razvoja obrtnega strokovnega solstva je vredno omeniti pomanjkanje šolskih prostorov in vajejskih domov. Medtem ko je bilo v Sloveniji pred 5 leti še 95 takšnih šol, jih je danes le še 81, ki jih obiskuje nad 10.000 obrtnih vajencev. Lastne zgradbe ima le 14 šol, vse druge gostujejo v prostorih, ki največkrat ne ustrezajo potrebam. Pomanjkanje učnih prostorov ima to posledico, da so vajenci v zaostanku s poukom, v nekaterih strokah pa je treba namesto rednih periodičnih šol prirediti tečaje, ki največkrat niso na zadostni strokovni ravni. Razen tega primanjkuje dobrih predavateljev, predvsem stalnih, ki bi poučevali strokovne predmete. Vendar se iz uvedbo sklada za kadre stanje vajejskih šol v letošnjem letu nekoliko zboljšalo. Po novih predpisih se bodo sredstva iz sklada za kadre uporabljala tudi za gradnjo šol. S temi sredstvi bi ob pomoči okrajnih ljudskih odborov in o nekaj republiških sredstvih zgradili vajejske šole v Ljubljani in v Mariboru, kjer je pomanjkanje šol najbolj občutno.

DANES POSVETU

Svež duh v Weimaru

V Weimaru so imeli zadnje dni razgovore predstavniki Svobodne demokratične nemške stranke, ki je še vedno pripadala Adenauerjevi vladni koaliciji. Razgovori so prinesli svež duh v dušne vzdušje stikov med političnimi silami Zahodne in Vzhodne Nemčije, ki ga je zapustila hladna vojna.

Weimarski sestanek je bil pravi prvo uradno srečanje predstavnikov zahodnonemške in vzhodnonemške stranke, odkar so Nemčijo razdelili na dva dela. Ze s tem je napravljen prvi pomladni vrzel v debeli ledeni plošči, ki je doslej pokrivala notranje nemške odnose. Tema razgovorov je bila prav tista, o kateri so Nemci sami najbolj poklicani, da govore, namreč vprašanje združitve Nemčije, doseženi uspehi pa so bili. Na sestanku so slišno ugovarjali, da bi se morali Nemci sami zavzeti za združitev, da supostavitev nemške enotnosti ni samo stvar štirih velisil.

Pretrgati pomen weimarskih razgovorov in verjeti, da bodo rodili temeljito spremembo splošnih nemških razmer, bi bilo neutemeljeno, ker je Svobodna demokratična stranka, ki je sodelovala v bonnskem Zveznem zboru, manjšinska stranka. Adenauer in njegovi demokratični so bili za las niso sprejeli svojega razgovornega stališča o kakršnihkoli razgovorih z vzhodnonemškimi politiki, socialni demokrati, pa tudi sami svobodni demokrati, pa za zdaj odločno odločajo, da ne bodo sodelovali v vzhodnonemški stranki. Vendar pa je bilo weimarsko srečanje nedvomno važno, ker

je opozorilo svet na eno najvažnejših sredstev za ureditev ali vsaj ublažitev nemškega vprašanja.

Stanje, v katerem je zdaj to vprašanje, je globoka rana na telesu Evrope, sredstva, ki so jih doslej uporabljali, da bi jo odstranili, pa niso učinkovita. Kirurgija »hladne vojne« se je pokazala kot skrajno škodljiva, izključna pogajanja med štirimi velisilami pa vsaj doslej niso bila dovolj uspešna. Weimarski sestanek je sicer samo začetek možnega procesa, vendar pa je rodil nov element, nujno potreben za obravnavanje nemškega vprašanja, namreč razgovore med samimi političnimi silami obeh Nemčij.

Ni pretirano reči, da pomenijo podobni novi stiki na sebi širši podlagi nujno potrebo, da bi preostali prepad, ki deli zdaj obe Nemčiji. Med Zahodno in Vzhodno Nemčijo so namreč velike razlike socialnega in političnega značaja. Izravnavati te razlike in vskladiti stanje, ki so ga povzročile, kar je glavni pogoj za demokratsko združitev obeh Nemčij, na mora in more biti predvsem stvar samih Nemcev.

Sporazumevanje Nemcev o združitvi je potrebno zato, da bi premagali vpliv oziroma blokade iz tujih držav in da bi Nemci sami več prispevali k upostavitvi miroljubne in demokratske Nemčije. Tudi če razgovori in dogovori Nemcev z obeh strani delujejo, ne bi tako lahko in hitro obrodili največjih sadov, bi lahko že zdaj prinesli dragocene uspehe: odstranitev sedanjega antagonizma ter upostavitve in krepitev sodelovanja med obeh Nemčijama. To bi ustvarilo ugodno vzdušje za obravnavanje nemškega vprašanja in hitro prispevalo k nadaljnjim pomirila mednarodnega položaja. J. Altmüller

Pineau: Obdržali bomo polno svobodo dejanj

Pariz, 15. okt. (Reuter). Francoski zunanji minister Christian Pineau je danes popoldne prispel iz New Yorka v Pariz. Na pariškem letališču je izjavil, da bo Francija po glasovanju v Varnostnem svetu in sprejetju obveznosti v načelu obdržala »polno svobodo dejanj«. Bodočih francoskih akcij ne bo oviral svetjski veto, s katerim so po Pineaujevih besedah »zavrnili možnosti, ki jih je nudil drugi del britansko-francoske resolucije«.

Pineau je potem izjavil, da se bo jutri sestal s sovjetskimi zunanjimi ministrom Sepilovom.

NASA PARLAMENTARNA DELEGACIJA NA POLJSKEM

Iskanje novih poti

v socializmu pri nas je napravilo na poljsko javnost najmočnejši vtis

Varšava, 14. okt. (Tanjug). — Delegacija Zvezne ljudske skupščine s Petrom Stambolićem na čelu, ki se že pet dni mudi na Poljskem kot gost Sejma, je prispela nocoj v Katowice.

»Če bi nas vprašali, zakaj najbolj ljubimo in spoštujemo Jugoslovane,« je rekel sekretar vojvodskega komiteja Partije Oloszecki v zdravici na večerji, ki so jo pripravili jugoslovanskim parlamentarcem, »bi odgovorili, da ne samo zaradi njene izredne hrabrosti v vojni, marveč še bolj zaradi njene smelosti in vztrajnosti v iskanju novih poti v izgradnji socializma.«

Po kosilu je vodja delegacije Petar Stambolić na prošnjo predstavnika časnika »Tribuna Polska« dal za ta časnik kratko izjavo, v kateri je izrazil posebno zadovoljstvo, da se delegacija mudi na Poljskem in rekel: »Mi, Jugoslovani, smo se znašli po vojni v podobnem položaju in zato znamo ceniti vaše napore.«

Naša delegacija, ki jo spremlja na poti po Poljski veleposlanik v Varšavi Milorad Milatović, si bo ogledala v Katowicah nekaj industrijskih naprav.

Hamarskjöld bo pripravil nadaljevanje razgovorov o Suez

New York, 15. okt. (AFP). — Generalni sekretar OZN Hamarskjöld bo kmalu obiskal Egipt. Na poti v Kairo se bo ustavil v Londonu in v Parizu, da bi pripravil razgovore o sueskanju vprašanju. Namen Hamarskjöldovega potovanja je, določiti kraj, datum in način razgovorov, ki jih bodo začeli na podlagi šestih načel o sueskanju vprašanju, sprejetih v Varnostnem svetu.

Dr. Sukarno v Burmi

Rangun, 15. okt. (Nova Kitajska). — Indonezijski predsednik dr. Ahmed Sukarno je prispel danes s svojim spremstvom iz Pekina v Rangun.

SOVJETSKO-JAPONSKA POGAJANJA O MIROVNI POGODBI

Normalizacija na Daljnem vzhodu po načelih miroljubne koeksistence

Moskva, 15. okt. (Tanjug). Predsednik vlade Sovjetske zveze Bulganin je danes pozdravil napore japonske vlade za normalizacijo stikov med obema deželama in poudaril, da se v razgovorih o normalizaciji Sovjetska zveza ravna po načelih koeksistence.

Sovjetski ministrski predsednik Bulganin je govoril na prvem sestanku sovjetske in japonske vladne delegacije, ki sta davi začeli razgovore v zvezi z mirovno pogodbo med obema deželama. Bulganin je rekel, da sovjetska

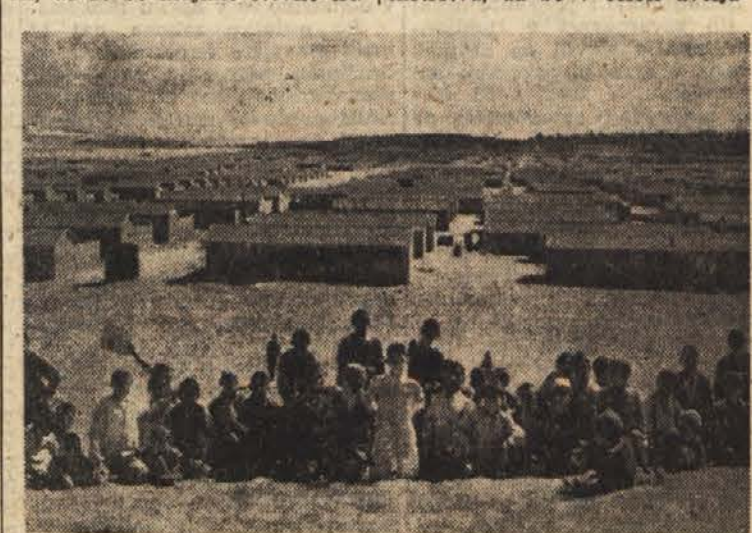
vlada meni, da bi z normalizacijo stikov ne le prenehalo vojno stanje med ZSSR in Japonsko, marveč bi tudi ustvarili pogoje za gospodarsko in kulturno sodelovanje, kar bi bilo koristno za mir na Daljnem vzhodu.

Nevada n. pr. ima 160.000 prebivalcev, New York pa 15 milijonov. Obe državi pošljeta v senat enako število predstavnikov — po dva. (Ustava določa tako, da bi bile zvezne države zavarovalne proti kršitvi svojih pravic.) V predstavniškem domu ima Nevada samo enega poslanca, New York pa 43. Toda politik potrebuje v New Yorku za izvolitev dvakrat več glasov kakor v Nevada.

Dejstvo, da je en glas v manjših volilnih enotah vreden toliko kakor dva glasova v gosteje naseljenih krajih (običajno v industrijskih in naprednejših), se nam pokaže tudi v naslednjem računu. Eisenhower je zmagal leta 1952 s 35.936.232 glasovi, vtem ko je dobil Stevenson 27.314.992 glasov ali 6.621.260 manj. Stevenson bi bil lahko zmagal, ko bi bil razlika glasov zmanjšala le za 850.000 (na 5.771.260), porazdeljenih na štiri-najst ključnih enot volilnega kolegija.

Obe ameriški stranki sta zdaj posvetili glavno skrb državam, v katerih kaže, da bi utegnili volilna tehnika potegniti na nasprotno stran, če bi prišlo na volišča malo volivcev, ki se niso odločili za nobeno stranko. Popotni načrti Stevensona in Kefauverja, pa tudi Nixona in zadnje čase Eisenhowerja osebno, so določeni natanko po teh računih poklicnih volilnih agitatorjev v njihovih štabih.

Po sestanku izraelske vlade so objavili sporočilo, v katerem je rečeno, da je vlada »presenečenjem in zaskrbljenostjo« sprejela sklep britanskega zunanjega ministrstva, da bo v celoti uveljavila

Taborišče iz Izraela pregnanih beguncev v Jordaniji

skih enot nastanilo na bivšem transjordanem ozemlju, nedaleč od izraelske meje. Zastopnik ministrstva je tudi izjavil, da so izraelske veleposlanke v Londonu, Washingtonu in Moskvi nujno poklicali na posvetovanje ter da bodo prispeli v Izrael sredi tega tedna.

britansko-jordanski sporazum, če bi se Izrael postavil po robu vkorakanju iraških čet na jordansko ozemlje. Sporočilo pripominja, da je izraelska vlada razen tega obravnavala suesko vprašanje in varnost obmejnega prebivalstva.

Amnestija na Poljskem

Doslej so izpustili iz zaporov več kot 35.000 ljudi

Varšava, 15. okt. Pravosodni minister Zefia Vasilkovska in generalni tožilec Marijan Ribicki sta sinoči predložila odboru za pravosodna vprašanja in vprašanja administracije poljskega Sejma poročilo o izvajanju zakona o amnestiji, ki so ga objavili aprila letos, in poročilo o rehabilitacijah nedolžno obsojenih in ubitih poljskih državljanih. Na podlagi zakona o amnestiji so doslej izpustili iz zaporov več kot 35.000 ljudi, kar je približno 50 % zapornikov na Poljskem. Od 1. maja do 1. oktobra letos so proučili 872 prošnje za rehabilitacijo, od česar je bilo 364 prošnje upravičenih ter so v vseh primerih zahtevali revizijo sodnih obravnjav.

Generalni tožilec Ribicki se je posebej dotaknil vprašanja 19 na smrt obsojenih in ubitih poljskih častnikov, rekoč, da so bile obsojbe nepravilne. Ko je odgovorjal na zahtevo narodnih poslan-

cev, naj bi pospešili proces rehabilitacije na Poljskem, je Ribicki dejal, da je preverjanje zelo težko in da zahteva podrobno proučitev, ker zahtevajo rehabilitacijo tudi ljudje, ki tega ne zaslužijo.

Pogodba o prijateljstvu med Tajsko in Burmo

Bangkok, 15. okt. (Nova Kitajska). — V Bangkoku so danes sklenili pogodbo o prijateljstvu med Tajsko (Siamom) in Burmo. Pogodba določa, da bosta obe deželi upostavili diplomatski in konzularni predstavniki, zagotovili spoštovanje nacionalnih pravic tajske manjšine v Burmi in burmanske manjšine v Tajski in da bosta vse morebitne spore uređili na miren način. Sporazumeli so se tudi o tem, da bodo v kratkem sklenili sporazume o trgovini in plovlbi, o kulturnih odnosih in ekstradiciji.

Svojevstvene oblike ljudske demokracije ki so delavskemu gibanju vobče v korist in spodbudo

Pomen bližnjega kongresa KPI za nadaljnjo borbo za enotnost delavskega razreda in demokracijo v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

Davi je imela delegacija še sestanek z novinarji, ki so ji zastavili nekaj vprašanj v zvezi z razgovori ter položajem delavskega gibanja in notranje političnim razvojem v Italiji. Vodja delegacije Luigi Longo je takoj od kraja izrazil popolno zadovoljstvo z rezultati tovaršijskih razgovorov in je še posebej poudaril neposrednost in odkritost vseh stikov ob tem obisku, pa tudi iztrpnost v pojasnjevanju nekaterih dvomov ob posameznih vprašanjih, tako da si je delegacija lahko ustvarila natančno podobo o naši socialistični ureditvi. Njeni vtisi so bili globoki in pozitivni zlasti v obsegu široko zasnovanega sodelovanja delovnih ljudi v gospodarskem in družbenem upravljanju dežele. Delegacija je dobila vtis, da pomeni delavsko upravljanje v gospodarskih in družbenih organizacijah svojstveno in originalno obliko neposredne ljudske demokracije, ki po svojem

pomenu presega okvir notranje družbene ureditve in ima tudi vsesplošno vrednost. Izkušnje jugoslovanskih narodov so zelo koristne ne le deželam, kjer imajo delovni ljudje oblast v rokah, marveč tudi drugim, kjer so še v borbi zanj. Zato bodo koristile tudi kot zgled in vzpodbuda delavskemu gibanju v Italiji.

Luigi Longo je potem nekoliko lažnje govoril o poveljih prizadevanjih italijanskega delavstva, da bi si zagotovilo svojo odločno besedo v italijanskem gospodarstvu. Sodelovanje v upravljanju podjetij mu do neke mere zagotavlja tudi italijanska ustava, ki pa je predvsem na tem področju pod pritiskom nasprotnih sil ostala mrtva črka, tako da se je delavski razred moral znova omejiti na nekdaj notranje komisije v tovarnah, ki so v glavnem le v okviru sindikalnih delovnih pogodb element obrambe njegovih delovnih in socialnih pravic.

Prizadevanja za politično in sindikalno združitev delavskih sil

KPI se je od nekdaj borila za enotnost delavskega gibanja na sindikalnem in političnem področju. Že od leta 1934 se razvija akcijsko sodelovanje med italijanskimi komunisti in socialisti, ki je bilo z vrsto sporazumov ponovno utrjeno. Proti delavskim elementom je leta 1947 uspelo izvesti razkol v vrstah Socialistične stranke in prav ti si prizadevajo tudi zdaj, ko je postalo združevanje socialističnih strank v Italiji spet pereče, da bi se prekinilo dosedanje akcijsko sodelovanje med Socialistično stranko in Komunistično partijo.

Boj za združevanje in sodelovanje vseh socialističnih sil je rodil pozitivne sadove tudi na področju enotne sindikalne akcije in se že pojavljajo zahteve po skupni sindikalni organizaciji v vseh politično raznovrstno organiziranih delavskih elementih, tj. do demokratskih. Tudi Generalna konfederacija dela je za sindikalno združitev vseh delavskih sil, ki se zdaj zbirajo tudi še v socialno demokratskih in krščanskih sindikatih, da bi se nova avtonoma sindikalna organizacija le osvobodila slehernega vpliva sedanjih političnih, ekonomskih in cerkvenih gospodarjev dežele in služila zgolj interesom delavcev nasproti delodajalcem.

Boj za združevanje in sodelovanje vseh socialističnih sil je rodil pozitivne sadove tudi na področju enotne sindikalne akcije in se že pojavljajo zahteve po skupni sindikalni organizaciji v vseh politično raznovrstno organiziranih delavskih elementih, tj. do demokratskih. Tudi Generalna konfederacija dela je za sindikalno združitev vseh delavskih sil, ki se zdaj zbirajo tudi še v socialno demokratskih in krščanskih sindikatih, da bi se nova avtonoma sindikalna organizacija le osvobodila slehernega vpliva sedanjih političnih, ekonomskih in cerkvenih gospodarjev dežele in služila zgolj interesom delavcev nasproti delodajalcem.

Programska deklaracija KPI

Prav v boju za enotnost delavskih sil si je KPI zastavila neposredni cilj popolnega uveljavljanja republikanske ustave, ki bo omogočila delavstvu tudi na področju gospodarskih in delovnih odnosov korak naprej. S teh vidikov bo imel bližnji osmi kongres KPI svoj poseben pomen. Obravnaval bo programsko deklaracijo in vrsto tez o perečih notranjih vprašanjih ter neposrednih ciljih. V tej deklaraciji bodo upoštevani novi momenti in

perspektive socialističnih gibanj nasploh in še posebej v Italiji. Družbena in politična struktura sveta se je v zadnjih letih z okrepitevjo socialističnih dežel in osvobajanjem narodov izpod kolonialnega jarma, ki se v svojem gospodarskem in družbenem razvoju odklepa o socialističnih načel, čeprav mestoma zmedeno in nezavestno, v toliki meri spremenila, da nastajajo nova razmerja sil in odnosov, ki izpodrinjajo tla imperialističnim in vojaškim blokom in jih nadomeščajo z miroljubnim mednarodnim sodelovanjem. Iz take generalne analize splošnega razvoja se podajajo tudi za italijanske socialistične sile elementi, na katerih bo mogoče

Iz vsega sveta

AVSTRIJA

PRVI NABORNIKI

Danaj, 15. okt. (AFP). V Avstriji so danes vpoklicali prve rekrute. Približno 13.000 mladenčev letnika 1937 je davi prišlo v vojsnico, ki so jih v ta namen posebej preuredili in okrasili. Vojaki rok traja v Avstriji devet mesecev. Naslednje rekrute bodo pozvali v vojsko na pomlad.

SZ

BOGATA ZETEV

Moskva, 15. okt. (Tanjug). V SZ je bila letos bogata zetev. V republikah Kazahstanu in RSFSR je dosegla rekord obsega. Samo RSFSR je dala letos 3,2 milijona vagonov žita, kar je za planirano, in za 324.000 ton žita več, kot je znašala skupna zetev v SZ leta 1955.

MALAJA

STUDENTJE DEMONSTRIRAJO

Singapur, 15. okt. (Reuter). Singapurski študentje so danes demonstrirali, ker je vlada sklenila zapreti tri visoke šole v Singapuru. Vlada je to sklenila zaradi tega, ker so študentje protestirali proti aretaciji in izključitvi več študentov.

MAROKO

PROTESTNE STAVKE

Rabat, 15. okt. (AFP). Na pobudo »Marokanske zvezne dele« se je začela danes stavka v več velikih mestih, in sicer v protest proti operacijam francoskih vojsk v Maroku. V Casablanci in Marakeču je bil eno uro ustavljen ves promet. Tudi prodajalne so bile zaprte.

ZDA

PO LETALSKI NESREČI**BLIZU AZOROV**

New York, 15. okt. (AFP). 95 letni veliki število letal iz Velike Britanije in Severne Afrike se zmežarja šče potnike in ostanke ameriškega transportnega letala, ki se je pred nekaj dnevi posreščilo na Atlantiku. V letalu je bilo 59 ameriških letalcev. Pred nedavnim sta dve ameriški izvidniški letali bile opazili dva spleva, na katerih naj bi bilo nekaj posrečencev. Do zdaj ljudi teh niso našli.

V ameriških volilnih stavnicah: Le še 2:1 za republikance

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

New York, oktobra

Pred štirimi leti je ameriški tisk po tradiciji navajal za republikance in ti so zmagali. Dve leti pozneje je nadaljeval to prakso in republikanci so izgubili kontrolo nad parlamentom. Čeprav se nazori časopisnih založnikov niso spremenili, je videti zdaj v časnikih vsaj pokuse objektivnosti; čež katere se demokrati ne morejo posebno priitoževati. Izjema je »New York Herald Tribune«, ki je od uvodniškega poziva Eisenhowerja, naj kandidira v zvezi s seditim napadom, od lanske jeseni do naših dni ohranila dosledno linijo poluradnega glasila vladne stranke.

Mladi direktor tega časnika Ogden Ride, katerega nove politične ideje so lani dvignile naklado časnika, je v korist stranke vpeljal še eno predvolilno vabo, da bi pridobil čimveč bralcev: nagradni natečaj, v katerem je treba razmetane črke zložiti tako, da nastane iz njih ime 54 uglednih newyorskkih meščanov iz bližnje in daljne minulosti. Zmagovanci bodo dobili nagrade: 25.000 dolarjev, motorni čolni, radijske

aparate in več drugih privlačnih reči, kar je samo po sebi običajno. Novo v natečaju je bil njegovo trajanje: 54 dni so določili tako, da trajajo od začetka Eisenhowerjeve volilne kampanje do drugega dne po volitvah. Tisoči novih bralcev »Tribune«, privabljenih z visokimi nagradami, bodo kmalu potencialni bralci republikanskih poročil.

Direktor Ride pa ne bi bil sposoben administrator, ko bi bil pozabil, da lahko človek 5 centov za izvod časnika hvaležno sprejme tudi od političnega nasprotnika. Njegovi uvodniki se ne odmaknejo od strogo začrtane poti, vendar pa je reporterju dovoljeno, da tu pa tam zabeleži kak podatek, ki govori za opozicijo.

V presenečenje mnogih je »Tribune« te dni na prvi strani objavila zanimivo rubriko o stanju na politični stavnici: čeprav je še vedno dokazovala prenost republikanske liste, je vendar trdila, da Eisenhowerjeva priljubljenost pada med volivci, ki bi radi po 6. novembru nekaj zaslužili. Stave so v anglosaškem svetu zelo priljubljene, zlasti tam, kjer gre za

športne ali druge tekme, pa tudi za volitve. Anketa »New York Herald Tribune« na politični stavnici je nedavno pokazala, da stavijo ljudje na vsakih 5 dolarjev za zmago Eisenhowerja in Nixona samo 1 dolar za Stevensona in Kefauverja. Zdjaj je padlo to razmerje na 2 dolarija v korist Republikanske stranke za vsak dolar demokratskega optimizma. Na podoben način se gibljejo ankete o razpoloženju volivcev, ki niso vneti za stave. V rubrikah neodvisnih komentatorjev, ki operirajo bolj s sklepi kakor s številkami, dajejo republikancem in demokratom enako upanje. Komaj nekaj mesecev je tega, ko je vsak izmed njih brez pomisleka trdil, da bo zmagal Eisenhower.

George Washington je spremeni načelo posrednih volitev. Sistem volilnega kolegija velja še zdaj. Državljeni glasujejo neposredno za kandidatne liste strank, volilne izide pa računajo ločeno v vsaki državi in za celotno ozemlje ZDA. Kolikor pošlje država v centralni Kongres senatorjev in poslancev, toliko ima tudi glasov v volilnem kolegiju. Možnost zmagati manjšinskega kandidata se odpre prav na tem mestu.

Pogajanja z Nemčijo o letalskem prometu

Beograd, 15. okt. (Jugopres). Med delegacijama vlad Zahodne Nemčije in Jugoslavije se bodo kmalu, bržkone konec oktobra, začela pogajanja o letalskem prometu. Letalski promet nad zahodnonemskim ozemljem se zdaj vrši na podlagi pogodbe o letalskem prometu z okupacijskimi oblastmi v Zahodni Nemčiji.

IZ RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU
V LJUBLJANSKEM OKRAJU

Razponi med pokojninskimi kategorijami niso najboljše

Nadaljujemo s pripombami, ki so jih zavarovanci v ljubljanskem okraju stavili na osnutek novega zakona o pokojninskem zavarovanju. V zvezi s 58. členom ugotavljajo zavarovanci, da razponi (indeksi) med posameznimi pokojninskimi kategorijami niso dobro določeni in bi boljše razporeditev nedvomno tudi dosegla bolj stimulirala težnjo po pridobitvi višje kvalifikacije. Dalje naj bi za vse stroke s posebnimi predpisi določili, koliko let mora delavec ali uslužbenec, ki nima ustreznih strokovnih izpitov, opravljati dela določene kvalifikacije, da to kvalifikacijo doseže s praktičnim delom.

V petem poglavju osnutek priteva k posebno težkim in zdravju škodljivim delom zaposlitve pri delih pilotov civilnega in gospodarskega letalstva, pri delih, ki se opravljajo v kesnih, pri potapljaških delih in pri jamijskih delih v rudnikih. Člani okrajne skupščine Zavoda za socialno zavarovanje pa priporočajo, da se določijo podobne ugodnosti, to je, da se šteje za polno pokojninsko leto deset mesecev na delu, tudi za železničarje v eksplozivni, predvsem kurjače in strojevodje, premikarje, ter osebe na določenih delovnih mestih v železniških kurilnicah, katerih delo je prav tako težko in škodljivo, kot delo jamijskih delavcev. Pogosto je bilo slišati tudi mnenje, naj zakon določi skrajšano delovno dobo in znižano starostno mejo razen naštetim, tudi šoferjem prve kategorije, zdravnikom in še nekaterim drugim izjemno težkim delovnim mestom.

Delavcem in uslužbencem naj ne bi šteli časa, prebitega v delovnem razmerju, v delovno dobo za pokojnino šele od šestnajstega leta starosti naprej, kot je sedaj predvideno, marveč že od petnajstega leta starosti, saj se pri nas šolska obveznost s petnajstim leti konča. — Prav tako naj bi šteli v delovno dobo tudi čas, prebit v vojnem ujetništvu tudi po 5. aprilu 1920. leta, ker mnogim našim državljanom čestokrat ni uspelo, da bi se vrnili

v domovino že v aprilu 1920. leta. Po osnuteku zakona naj bi imeli posvojeni otroci pravico do družinske pokojnine, če so bili posvojeni najmanj tri leta pred zavarovančovo smrtjo. Zavarovanci pa so mnenja, naj bi zadostovalo eno leto preživljanja.

Osnutek ne menja dolžine letnega delovnega razmerja sezonskih delavcev, ki zaradi značaja svoje sezone zaposlitve kasneje izpolnijo pogoje starostne dobe za pokojnino. Med drugim so zavarovanci mnenja, naj bi kmetijskim delavcem šteli čas zaposlitve pri poljskih delih v delovno dobo ne glede na čas trajanja zaposlitve. V tej zvezi naj bi se uredilo tudi vprašanje delovne dobe gradbenih delavcev.

Prevedba pokojnin, naravno, najbolj prizadeva upokojence. Ti so predvsem mnenja, naj bi novi zakon določil o prevedbi zelo

natančno opredelili, kar bi omogočilo čim boljše izenačenje starih in novih pokojnin. Zele tudi, naj bi pri prevedbah pokojnin ohranili dosedanje odstotke pokojnin in pa, naj po novem priznajo bivšim zvanikom vsaj svojstvo uslužbenec z nižjo strokovno kvalifikacijo.

Novi zakon daje Zveznemu zavodu za socialno zavarovanje pristojnost, da lahko razveljavi vsako določbo okrajnega zavoda o pravici do pokojnine, s katero je kršen zakon, razen določb, ki jih je okrajni zavod izdal na podlagi sodbe sodišča socialnega zavarovanja (po mnenju zavarovancev bolje: rednega sodišča). Da pa bi bila zagotovljena pravna gotovost in nemoteno uživanje pokojnine, naj bi zakon tudi časovno omejil to nadzorstveno pravico Zveznega zavoda na pri meren rok, n. pr. dobo petih let.

IZ SLOVENSKEGA KONJICA

Razprava o delu prosvetnih društev

Občinski svet zveze Svobod in prosvetnih društev v Slov. Konjicah je razpravljal o delu društev pri pripravi za obne zbornice in delovanje v zimski sezoni. Na področju občine je sedaj 12 prosvetnih društev in dve Svobodni (v Slov. Konjicah in Zrečah), ki imajo okoli 900 članov. Osnovni poudarek v letošnji zimski sezoni je na izobraževanju prebivalstva, v prvi vrsti pa na delavcih in članov raznih organov delavskega in družbenega upravljanja. V ta namen v Slov. Konjicah že pripravljajo ustanovitev posebne šole za izobraževanje odraslih. Trajala bo šest mesecev, šola bo za sedaj le v centru občine, kjer bo tudi še delovala ljudska univerza. Predvideno je tudi, da bi večja društva pripravila več predavanj oziroma da bi iz večjih krajev hodili predavatelji v bolj oddaljene vasi, posebno na Pohorju. To velja predvsem za zdravstvena in vzgojna predavanja.

Važno nalogo si je občinski svet dal tudi z organizacijo raznih tečajev, ki bodo lahko društva v precejšnji pomoči pri njih delu.

Da bi se društva kar najboljše pripravila na letošnje obne zbornice, ki bodo ta in deloma prihodnji mesec, bodo člani občinskega sveta obiskali vse odboje in jim pri tem pomagali. Še posebej pa bo v Zrečah posvetovanje vodilnih odbornikov društev s pohorskega področja.

V Ločah pri Slov. Konjicah še nekaj časa urejajo in popravljajo tamkajšnji

kulturni dom, v katerem imajo tudi kinoparator. Precej del pri tem bodo Ločani opravili s prostovoljnimi delom.

Ljubljansko avtobusno podjetje SAP je 10. oktobra uvedlo še en direktni avtobus na progi Ljubljana-Maribor, ki zjutraj vozi iz Ljubljane zvečer pa se vrača nazaj. Za Slov. Konjice je to vsakek precejšnja pridobitev, tako za jutrarni kot tudi za večerni avtobus.

Zelo dobro pa bi bilo, če bi uvedli tudi mariborsko podjetje avtobus, ki bi iz Maribora vozil okoli pol osme ure zjutraj, vračal pa bi se iz Ljubljane okrog 17 zvečer. To bi zlasti ustrezalo tistim potnikom, ki imajo dolga kakršnekoli konference in dosti krat ne morejo ob 2 ali 3 uri popoldan še nazaj.

Sindikalni svet v Slov. Konjicah je pred kratkim sklical posvetovanje vodilnih odbornikov iz sindikalnih podružnic, na katerih so govorili razen o izobraževalnem delu v letošnji zimski sezoni še o pripravi na letošnje obne zbornice. Sprejeti so sklep, da bodo obne zbornice izvedli najkasneje do konca novembra, tako da do decembra že skupščina sindikalnega sveta. Sindikalni svet je podružnicam v podjetjih priporočil, naj bi na zborih poročali tudi predsedniki delavskih svetov, povabili pa naj bi tudi odbornike ljudskega odbora, zborov proizvajalcev in drugih oblastnih in političnih organov v občini.

Trgatev grozdja v okolici Slov. Konjice je v polnem teku. Vinogradniki menijo, da bo letošnji pridelek kvaliteten dober. Na to je v veliki meri vplivalo lepo in toplo vreme. Kolikinsko pa bo pridelek manjši od povprečja, posebno še tam, kjer je bila poleti toča. Sadjarji pa so v teh dneh že pričeli obirati sadje.

Sanitarna in druge inšpekcije

na delu tudi v goriškem okraju

Doslej so začasno zaprli že 22 trgovin, gostišč in drugih obratov ter izločili iz prodaje za 311 tisoč dinarjev pokvarjenih živil

Tudi v goriškem okraju že poldrugi mesec sistematično pregledujejo trgovske, gostinske, obrtne in druge obrate in delavnice, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo ter prodajo živil.

Za pregled pride v poštev v vsem okraju nad 560 trgovin, gostinskih obratov, manjših živilsko-predelovalnih podjetij in obrtnih delavnic. Do 5. oktobra so pregledali v občinah Nova Gorica, Brda, Ajdovščina, Kanal ob Soči, Tolmin, Kobarid in Bovec 163 raznih obratov. Doslej so v njih našli in izločili iz prometa precejšnje količine pokvarjenih živil v skupni vrednosti 311 tisoč dinarjev, 22 obratov pa so morali celo začasno zapreti. Pokvarjena živila so takoj uničili, več sumljivih vzorcev pa poslali v kemično analizo Centralnemu higienskemu zavodu.

Sedaj pa nekaj podrobnosti o dosedanjih pregledih. V hotelu »Krn« v Tolminu so za izdelavo brezalkoholnih pijač (oranžad in kokle) uporabljali razne kemične barve brez oznake, če so za ustrezen namen odobrene od Higienskega zavoda. Trgovsko podjetje »Soča« v Mostu na Soči na Tolminskem je v svojih poslovalnicah prodajalo paradižnikovo mezo v pločevinastih dozah, ki je njihov rok trajanja potekel že pred enim letom. V podjetju so našli tudi 22 kg pokvarjene marmelade, izdelek sadnolikerskega kombinata »Fructal« v Ajdovščini. V trgovskih in gostinskih obratih na Tolminskem so inšpektorji odkrili skupaj 154 kg pokvarjene marmelade.

Prodajo pokvarjene marmelade je inšpekcija prepovedala ter naročila, naj jo vrnejo dobavitelju »Fructal« v Ajdovščini. Razen tega so na Tolminskem našli 106 kg pokvarjene pšenične moke tipa »1000«, dalje 68 kg testenin, nad 50 kg slanine, nekaj zaseke, šunke, čokolade, kavne nadomestka in manjše količine drugih živil.

Komisija Okrajnega sindikalnega sveta Maribor je pregledala vse domove učencev strokovnih šol in vajencev ter internate v okraju. O ugotovitvah komisije bodo še ta mesec razpravljali na širši konferenci članov plenuma okrajnega sindikalnega sveta, okrajnega komiteja mladine, predstavnikov domov in internatov ter nekaterih podjetij, ki dobivajo iz šol mladi strokovni kader, da bi s skupnimi močmi odpravili vse pomanjkljivosti.

POLOVICA DOMOV JE V NOVIH STAVBAH

Stanje v raznih domovih in internatih se močno razlikuje. Na te razlike pač vplivajo razne okoliščine. Dom metalurške industrijske šole Ravne, Dom industrijske kovinarske šole na Tezmem in Internat industrijske šole kemične stroke v Rušah so v novih poslopih, ki so jih zgradili po osvoboditvi. Dom učencev železniške industrijske šole Maribor-Studenci je nameščen delno v poslopju bivšega samostana, delno pa v novem domu, ki ga je začela graditi Direkcija železnice v Ljubljani, pozneje pa ustavila gradnjo zaradi pomanjkanja sredstev. Internat trgovskih učencev, Dom učencev strokovnih šol in Dom vajencev, vst v Mariboru, pa so v starih poslopih, ki so le za silo preurejena in ne ustrezajo vsem potrebam, čeprav so letos s subvencijami precej izboljšali higienske razmere. Prostore v drugem nadstropju Doma vajencev pa si je lepo uredila elektrogospodarska šola.

V PROSTORIJI ZA 80 UČENCEV JIH JE 135

Skoraj vsi domovi so prepolni. Skupna zmogljivost je 1082 stanovančev, sedaj pa stanuje v njih 1375 učencev. Največja gneča je v Domu metalurške industrijske šole Ravne, kjer jih stanuje v prostorih za 60 učencev kar 135. Spalnice so uredili celo v kletih, čeprav so si pomagali z enonadstropnimi železnimi posteljami. Tudi kuhinje in jedilnice so pretežno za sedanje število stanovančev. Omejevali število učencev zaradi prenatrpnosti prostorov pa ne bi bilo upravičeno, ker imajo podjetja premalo strokovnih delavcev. Zato bo treba povečati stare domove in graditi nove.

LASTNA SREDSTVA NE ZADOŠČAJO ZA VZDRŽEVANJE

Skrb podjetij za domove učencev je zelo različna. Največ gnot-

nih sredstev nudi za vzdrževanje doma in za boljše oskrbo učencev Zvezarna Ravne, najmanj pa Tovarna avtomobilov in Železniška delavnica v Mariboru. Dom učencev Industrijske kovinarske šole je nov in dobro opremljen. Ker pa nima nobenih dohodkov razen oskrbnine, vzdrževanje ni zadovoljivo. Precej je bilo okvar

Iz mariborskega parka

v instalacijah in kanalizaciji, kar popravljajo z najetimi posojilom. Ostali domovi prejemajo subvencije od Republiške obrtne zbornice in Okrajne trgovinske zbornice.

Z EKONOMIJAMI BI LAHKO IZBOLJŠALI HRANO

Vsi domovi razen v Ravnah imajo lastne kuhinje, ki pa zaradi tesnih prostorov ne ustrezajo higienskim predpisom. Učenci v Ravnah se hranijo v menzi podjetja. Cena celodnevne hrane je 90 do 140 din. Dva doma imata lastno ekonomijo, kar precej poceni hrano. Prehrana pa je skoraj v vseh domovih pomanjkljiva, ker ne upoštevajo kalorične vrednosti. Kolikor je moč ugotoviti ne presegajo skoraj nikjer dnevno 3000 kalorij, kar je za mlade ljudi premalo. Razen tega vsebuje hrana premalo beljakovin živalskega izvora.

Za izboljšanje in pocenitev hrane bi bilo treba pri vseh domovih urediti ekonomije. Prehrane namreč ni mogoče izboljšati z zvišanjem oskrbnin, ker so te za zmogljivost staršev že dovolj visoke — od 4200 do 5200 din mesečno. Večina mladincev je namreč iz revnejših družin, a mnogi ne prejemajo niti otroškega do-

datka niti štipendije, zato dajejo skoraj ves svoj zaslužek v šoli k oskrbnini.

ZIVAHNO KULTURNO ŽIVLJENJE

Vzlic raznim težavam učenci, ki stanujejo v domovih, radi delujejo v kulturnem življenju. Štirje domovi imajo lastne pevске zbornice, eden tudi tamburaškega — mnogo mladincev pa dela v Svobodah, telesno vzgojni in drugih društvih. Vsi domovi imajo knjižnice in naročene dnevne liste ter strokovne revije, ki jih učenci radi berejo. Razen Doma vajencev imajo vsi tudi dnevne sobe in učilnice. Urejeno imajo tudi ozvočenje za prenos radijskih programov, ki pa ni v vseh domovih najboljše.

Domovi imajo tudi vzgojitelje, ki jih vzdržuje Svet za prosveto pri Okrajnem ljudskem odboru Maribor.

SODELOVANJE PRI UPRAVLJANJU

V nekaterih domovih skrbijo za red in ustrezne odnose med učenci samo uslužbenci uprave, v dveh pa tudi mladinci preko svojih organov. V Domu industrijske kovinarske šole imajo 30-članski domski svet. V njem so učenci, ki obravnava vsa vprašanja in jih rešuje skupno z upravo. V Domu vajencev pa imajo 8-članski mladinski odbor, ki ima približno enake pravice in dolžnosti kot domski svet. Tako mladinci rešujejo razna vprašanja, hkrati pa se vzgajajo za delavsko upravljanje. Podobni organi bi bili koristni tudi v ostalih domovih in internatih.

Odkritje spomenika v Šentjurju pri Celju

V nedeljo, 21. oktobra 1956, bo v Šentjurju pri Celju slavnostno odkritje spomenika 132 padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik bo stal pred šentjursko šolo in bo visok okrog 5,5 m. Predstavljal bo borca, ki kliče k upor. Izdelal ga je akademski kipar Ciril Cesar iz Celja, podstavek pa je izdelalo podjetje »Granit« iz Oplotnice. Na spomeniku bo vklesano tudi ime šentjurskega rojaka, koroskega borca Franja Malgaja, ki je padel v boju za osvoboditev Koroske leta 1919. Zato se bodo te svečanosti udeležili tudi koroski borci iz vse Slovenije.

V soboto, 20. oktobra 1956, bo v Šentjurju slavnostna akademija, po šentjurskih hribih pa bodo zagoreli kresovi, ki bodo naznanili ta veliki šentjurski praznik. V nedeljo, 21. oktobra 1956, bo po jutranji budnici ob desetih dopoldne slavnostno odkritje spomenika, ob enajstih pa bo na pokopališču na Malgajevem grobu spominska svečanost.

Sadovnjake bodo škropili načrtno

Nedavno so na seji odsekov za pospeševanje kmetijstva v Frankolovem zadrzniki sprejeli program dela. Med drugim so sprejeli sklep, o načrtnem škropljenju sadonosičkov. To bo omogočilo kmetijska zadruga z nabavo šole škropilnice. S pomočjo sadjarskega odbora bodo pri posameznih kmetijah uvedli več poskusnih gnojnih v sadovnjakih. V zimskem času bodo po vseh kratki tečaj o negi in žiščenju sadnega drevoja, propagirali pa bodo na podlagi gospodarskega računa uvajanje novih poljskih kultur, ki bodo pomagale opoljšati gospodarsko pastvost kraja. Precejšnjo strokovno pomoč bo kmetovalcem nudila kmetijska šola, za katero se je od sedaj prijavilo že 44 učencev.

ALI ŽELITE HITRO PRITI V ZAGREB?

NO, ČE TO ŽELITE, POTEM PREBERITE TOLE:

PUTNIK SLOVENIJA vas obvešča, da s 15. oktobrom otvarjamo redno ekspresno avtobusno progo Ljubljana-Zagreb-Ljubljana

Odhod iz Ljubljane ob 05.00 uri, odhod iz Novega mesta ob 06.45 in prihod v Zagreb ob 08.30

Odhod iz Zagreba ob 16.00, odhod iz Novega mesta ob 17.45 in prihod v Ljubljano ob 19.30

Odhod iz Ljubljane izpred Nebotičnika na Titovi cesti. Proga obratuje vsak dan, razen ob nedeljah in državnih praznikih

TA PROGA JE:

UGODNA — posebno za službene potnike

CENENA — cena v eno smer 700 dinarjev

UDOBNA — vozijo naši turistični avtobusi, ki so že vsepoznani po svoji udobnosti — Med vožnjo vas ne bo zeblo, ker so avtobusi kurjeni

Sedeže lahko rezervirate in karte si lahko kupite v prodajni v poslovalnici PUTNIK SLOVENIJA na Titovi cesti 12

Konopljo so povezali. Zagorska dekleta jo v vaškem potoku pridno perejo in postavljajo v piramide

Pogodba o gradnji šole za učence v trgovini

Predstavniki Trgovinske zbornice LRS in Okrajnega ljudskega odbora Gorica so se danes podpisali na pogodbo o gradnji šole in internata za učence v trgovini. Poslopje bodo začeli graditi v začetku decembra blizu stare opokarne v Novi Gorici. Šola in internat bosta imela prostora za 90 učencev z vse Primorske, ki morajo sedaj obiskovati ustrezen zavod v Brezicah. Kot kaže proračun, ki temelji na investicijskem programu, naj bi obe poslopji z opremo vred stali 94 milijonov dinarjev. Seveda pa bodo dejanski stroški odvisni od najboljše ponudnika na licitaciji, ki jo bo okrajna Trgovinska zbornica v Novi

Gorici razpisala prihodnji mesec. Od omenjene predvidene vsote bo republiška Trgovinska zbornica iz svojega sklada za kadre prispevala 66,5 milijonov dinarjev, ostanek pa Okrajni ljudski odbor Gorica. M. D.

Šole za starše v goriškem okraju

Na pobudo Društva prijateljev mladine so v Idriji te dni obnovili šolo za starše. Podobne šole bodo v kratkem ustanovili tudi v Novi Gorici in Vipavi. M. D.

Izšla je

Zbirka predpisov o strokovni kvalifikaciji delavcev v trgovini

s komentarji Milana Dundjerovića, Dušana Jeftića, Dragoslava Ristića in Milivoja Košutića, v redakciji: Vojislava Petrovića.

IZDAJA V LATINICI. — CENA 700 DINARJEV.

V kratkem bodo izšli:

OBRAZCI Z NAVODILI O STROKOVNIH IZPITIH DELAVCEV V TRGOVINI

ki jih je predpisala Zveza trgovinskih zbornic FLRJ, in sicer:

1. spričevalo o opravljenem strokovnem izpitu za kvalificiranega delavca v trgovini; 2. diploma za visokokvalificiranega delavca; 3. potrdilo za polkvalificiranega delavca; 4. prijava za opravljanje strokovnega izpita; 5. zapisnik o pismenem izpitu; 6. zapisnik seje komisije o opravljanju strokovnih izpitov; in 7. pregled o številu in uspehu kandidatov

Ti obrazci bodo tiskani v dveh izdajah, in sicer v latinici in cirilici.

Prosimo, da nam zaradi števila naklade in pravočasne dostave takoj pošljete naročila za omenjene obrazce.

»Savremena administracija«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD, PRIZRENSKA UL. 6 — POSTNI PREDAL 479 3625

PREGLED GLASBENEGA NARAŠČAJA

Včeraj se je začelo v Ljubljani prvo tekmovanje mladih jugoslovanskih glasbenikov, ki bo trajalo teden dni in ga prireja Zveza glasbenih umetnikov Jugoslavije. Tekmovali bodo skupno v 15 disciplinah, pri solopetu pa so uvedli privikrat tudi grupacije na sopran, mezzosopran, tenor, bariton in bas. Poleg najbolj reprezentativnih skupin so zastopali tudi vsa pihala in trobila vseh celotno trobento. Za vsako disciplino so predvidene tri nagrade 50.000, 30.000 in 20.000 din.

Glasbena tekmovanja pri nas že dalj časa poznamo. Prirejala jih je vsako leto Zveza glasbenih umetnikov, vendar so bila dosežena mnogo bolj splošna, manjša, mnogo manjši je bil poudarek na mladih glasbenikih. Letos so obdržali tekmovalni program, obdržali tudi kriterije, vendar gre za bistveno novost: starostna doba nastopajočih je močno zmanjšana. Pravico sodelovanja na tekmovanju imajo samo tisti, ki še niso izpolnili sedemindvajset let (po prej je bila ta meja 32 let). Tako so pravzaprav pogoji postali precej težji, saj le redki dosežejo pri tej starosti dobi tisto trdnost in zrelost, ki jih pri prejšnjih pogojih že bila možna. Vendar ta močna poudarka na mladih glasbenikih ni vplival na prijave: prijavilo se je celo več tekmovalec (44) kot lani (40). Prijavilo se je dovolj diplomantov glasbenih akademij iz vse države, koncertnih mojstrov in članov simfoničnih orkestror, tako da prireditelji upajo, da bo — kakor kažejo tudi spričevala prijaviteljev — to tekmovanje zares kvaliteto.

Kot vsako podobno tekmovanje ima tudi to prvo jugoslovansko tekmovanje mladih glasbenikov predvsem namen pregledati nove moči med jugoslovanskimi glasbenimi umetniki, pokazati, da je pri nas vrsta mladih sposobnih ljudi, ki bodo nekoč lahko z uspehom nadomestili starejše. Tekmovanju bodo prisostvovali mnogi direktorji mednarodnih koncertnih direktorij, zastopniki jugoslovanskih koncertnih direktorij in zastopniki Komisije za stike z inozemstvom. Tako bodo imeli zares kvaliteten mladi glasbeniki vse možnosti, da se pokažejo in vameje tudi uveljavijo doma ali v mednarodni koncertni areni. Sprito tega so denarne nagrade že drugotnega pomena, kljub temu, da jih je precej in da niso majhne. Omogočila jih je, kakor tekmovanje samo, subvencija Zveznega izvršnega sveta.

Organizacija prvega jugoslovanskega tekmovanja mladih glasbenikov je bila letos prvič zaupana nekemu republiškemu združenju glasbenikov — Društvu glasbenih umetnikov Slovenije. Društvo je pritegnilo k sodelovanju in v žirije vse najvidnejše jugoslovanske glasbene pedagogice in umetnike iz vseh naših glasbenih središč.

Partizanski eseji Filipa Kalana, ki jih je pravkar z naslovom »Veseli veter« izdala Cankarjeva založba, so ne le znamenit dogodek na skromnem slovenskem esejističnem knjižnem trgu, temveč še posebej bogato pričevanje o edinstveni dobi, ki jo danes kratko imenujemo partizanstvo. Razlog, da se nam zdi ta izdaja pomembna, nikakor ni pletetne narave, temveč bolj izraz zadoščenja, da smo dobili v esejistično zaokroženi podobi sliko razvoja kulturnega življenja v partizanih, vstevši tu vsakovrstne ljubitelje umetnosti in njene tako imenovane »pristaše« med diletanti tja do tistih vrhov, kamor se je partizanska umetnost povzpela že med samo narodno-osvobodilno vojno, in ki smo nje upravičeno ponosni. Nemara ni nikoli kaka umetnost nastajala v tako izjemnih pogojih, nikdar se ni rojevala v senci smrtnih muk in nikoli še ni kake revolucije spremljala tako bleščeče improvizirana in vendar v svojih dosežkih tako velika in množična kulturna dejavnost.

Dejstvo je, da slovenska poezija še nikoli v tako viharinih okoliščinah in tako skopem časovnem razmahu ni dala tako obilne pesniške žetve. V to žetev so se poleg mojstra slovenske besede Otona Zupantiča vključili novi, dotlej neznani pesniki, od katerih bodo nekatera imena, kot Matej Bor, »dvorni poet revolucije«, Karel Destovnik-Kajuh in drugi ostali v slovenski književnosti. Filip Kalan je prvi del svoje knjige posvetil ravno tem

ustvarjalcem, zakaj pesem se nam zdi še danes najbolj neposreden izraz umetniškega doživljanja, v njej je največ intimnosti pa tudi največ zanosa, o čemer pričajo skoraj vsa dela partizanskih pesnikov, zanosa, ki ga je ustvarjal borbeni duh revolucije in globoka predanost stvari svobode slovenskega ljudstva. Skozi srca poetov je odmeval jak revolucije v verzih zelo različne

Pisatelj in esejist Filip Kalan

kvalitete, ki pa so bili vse posredno krtki nešteti upornih src, tako rekoč položeni na usta partizanskim borcev. Borova zbirka »Previharimo viharje« je bila po pesmi Otona Zupantiča »Poje za menoj« prvo odločno bojno dejanje med novimi poeti.

Doživetje osvobodilnega boja z osrednjim motivom ilegalstva,

pregnanstva, ječe, taborišče in partizanskih bojev, je združilo stare virtuozne verzne in nove poete v posebno literarno družbo. Prvi med temi pesniki je nesporno 70-letni jubilar Oton Zupantič, najmlajši pa Peter Levček, ki je takrat šele tipal v svet lepote. Zgodilo se je samo enkrat v zgodovini slovenske književnosti, da sta si podala roke dva tako različna rodova, pesnik Moderne in partizanski pevec. Sivolasi pesnik »Zimzelena pod snegom« se je pridružil Boru in Kajuhu in pretresljivo podal v nekaterih svojih najboljših verzih osebno in družbeno problematiko tistega časa.

Osrednji del knjige tvori obširen esej, po katerem je avtor, sam gledališki teoretik in praktik, poimenoval svoje delo. Ta esej je napisan najbolj »lahkotno«, kot povest, tako rekoč iz enega kosa, čeprav je v njem cela zgodovina partizanskega gledališča in še mnogo drugega, kar je bilo v neposredni zvezi z njim. Vsekakor bi preozko opredelili njegovo vsebino, če bi jo označili le kot zgodovino gledališča. Mimogrede namreč tu spremljamo avtorjeve spomine na partizanstvo, pisane v prebujenem, sproščenem slogu, prepletajočim se z domiselno hudomušnostjo. Cela galerija imen je tu, ki se danes gibljejo med nami in ki z raznih mest vodijo kulturno ali politično življenje, nekaj pa je tudi takih, ki jih ni več. Seveda avtor, ki je ves navdušen za teater, največ govori o njem. Klopčičeva »Matja«, Borovi igri »Kralj na Betajnovi«, »Zupanova Mica«, to je bil domači repertoar. Nato še »Sumljiva oseba«.

Karel Grabeljšek — petdesetletnik

Te dni bo praznoval petdesetletnico svojega življenja pisatelj Karel Grabeljšek-Gaber, nekdanji večletni urednik gospodarske rubrike »Ljudske pravice« in sedanjí urednik »Kmečkega glasu«.

Ime pisatelja Karla Grabeljška je pri nas dokaj znano in cenjeno. Znano kljub temu, da je bil Gaber vedno skromen, tih in nekako sam zase daleč od uradnega šumnega literarnega življenja, da ni nikoli stilil v ospredje. V tej svoji odmaknenosti, ki pa je bila vse drugo prej kakor tudi odmaknenost življenju, saj je živel vsekoli kot aktiven kulturni in politični delavec v svoji Vrhniki, pa je Gaber vsa povojna leta delal in zorel kot pisatelj in oblikovalec. Rezultat tega vztrajnega, poštenega in organiziranega dela sta bili tudi zadnji njegovi knjigi zbirka »Žive dragotine« in partizanski roman »Dolomiti se krušijo«, ki so povsem utrdili Gabrovo pisateljsko ime in ga postavili na prvo mesto med ustvarjalci, ki skušajo dati umetniško podobo velikim partizanskim dnem in junakom onih dni. Narodnoosvobodilna borba, zgradnica velikih tem za sodobno literaturo, je našla v Gabru vernega, dobrega in umetniško zrelega oblikovalca. Zanos, vneša in neprestano vračanje pisatelja v čas vojne, pa govore, da Gaber tudi s svojim romanom še ni rekel zadnje besede o naši partizanski. Vse kaže, da bodo prvimi njegovimi partizanskim spisom, ki so izšli še med vojno, zbirki s Prešernovo nagrado nagrajenih novel »Za svobodo in kruha« in knjigi novel »V novi svet« sledila še nova dela, saj je pisatelj šele v poldnem svojih moči in zmognosti.

Nekako navada je, da se ob takih življenjskih jubilejih izreka čestitke in prav tako je navada, da le prečesto zvene te čestitke kot obrabljene fraze. Težko je reči pravzaprav tisto pravo besedo, ki bi bila dovolj topla, človeška in na mestu. Vendar: naj bi pisatelj Gaber našel še mnogo takih besed, ki so na mestu, kakor jih je s pridom iskal do sedaj, tudi v bodoče. In povrh tega še enkrat: iskrene čestitke k petdesetletnici!

FRANCE NOVŠAK

O pravljičah in o izvirnosti

Pravljice Vinka Banka, Eme Robnik, Milice Kitek in Palka Dolinca

Mariborska založba »Obzorja« je pred leti začela izdajati posebno knjižno zbirko »Pravljice«. V njej je doslej izšlo blizu sedemdeset zvezkov literature, po kateri bodo radi segali tako starejši kakor mlajši, ki jim je edicija pravzaprav namenjena. Večina knjižic je posredovala prevode, in to pravilice najrazličnejših, tudi manj znanih avtorjev, ali pa tuje narodne pravljice. Med množico prevodov pa je bilo doslej tudi nekaj slovenskih del, pravljice slovenskih avtorjev. Da bi vzpodbudila pisatelje k pisanju pravljič, je založba leta 1954 razpisala poseben natečaj za slovenske izvirne pravljice. Kot rezultat natečaja je doslej izšlo nekaj izvirnih pravljič manj znanih pisateljev. Nedavno so tako izšle tudi štiri knjižice: Vinka

Banka »Pravljica o ugrabljenih otrocih«, Eme Robnik »Grodje stare Magdičke«, Palka Dolinca »Okamenela kraljica« in Milice Kitek »Pomladanka in njene tri sestrice«.

Izmed gornjih štirih zvezkov pravljič so bili kar trije nagrajeni na že imenovanem natečaju. (Mimogrede: te nagrade kažejo, da je na natečaj prišlo malo del.) Kljub tem nagradam vzbujajo vse te izvirne pravljice marsikatero vprašanje, morda ne nazadnje tudi vprašanje izvirnosti. Vsi avtorji imajo nekaj skupnega: ostali so v mejah in v razponu sveta, dovolj znanega in opisanega v vsem nam dovolj poznanih pravljičah. To je svet vil, grofov, škrtorov, zlatih jabolk, kraljič, velikih junastev preprostih junakov in seveda zmagovalcev revnih. Torej povsem običajen pravljični svet, klasičen pravljični ambient. Novo, kar je mogoče opaziti v teh pravljičah, je samo to, da so pravljice postavljene bodisi v pomursko okolje (Palka Dolinca), socialno močneje obarvane po sodobni modi (Ema Robnik, P. Dolinca) ali pa so stari pravljični rekviziti uporabljeni za neko novo snov (Milica Kitek v svoji zgodbi o štirih letnih časih). Vse to daje pravljičam dokajšen pečat neenotnosti in neprečiščenosti. Temu primeren je tudi uspeh posameznih pravljič. V tem pogledu je najbolj enotna zgodba o ugrabljenih otrocih Vinka Banka, pravljica, ki je pisana sicer po starih narodnih pravljičah, vendar tekoče, sveže in smiselno. Zgodba je preprosta, logično izpeljana in ne brez poetičnega čara. Nekaj tega je mogoče tudi v črticah Eme Robnikove, črticah, ki opisujejo poetičnost Pomurja in pomurske krajine. Pisateljica pa je vendar v njih le premalo povedala in tudi tega, kar je napisala, ni do kraja prečiščila. Šla je nekeje od daleč po stopinjah Prežihovih »Solzic«, ostala pa je nekeje daleč, daleč za njimi. Vzor in namen pa seveda nista bila slaba.

Kot že rečeno, novega, kar bi lahko presenetilo, te pravljice ne prinašajo. Avtorji so se temu izognili na najlažji način: ostali so na starih preizkušenih poteh. Hkrati pa tudi ostali vse preveč nesvojski, neizvirni in celo nezanimivi. Sprito nekaterih uspešnih poskusov obogatiti svet mladinske literature (M. Kitekova si je sicer tudi prizadevala opisati mehanizem večnih štirih časov na nov način, vendar zaradi sentimentalnega poetiziranja ni uspela), se zde te zbirke nekako brez prave teže. Res je sicer, da literature za mladino, zlasti pravljič in sploh krajših tekstov primanjkuje, a vseeno ne bi kazalo ob dokaj številnih prevodih tiskati del, ki nimajo kaj novega povedati. Tudi v književnosti za mladino ne velja namreč hoditi po široki cesti neizvirnosti; treba bi bilo čim več zgodb, ki bi na svež, originalen način opisovale sodobno življenje in sicer življenje naših otrok. In končno: otroški svet je že sam po sebi dovolj pravljičen in dovolj bogat, da se ni treba zatekati po motive v svet, ki se je preživel.

top

RAZGLEDI PO SVETU

● CENTRALNI KATALOG za 40 milijonov knjig namerava izdati sedem največjih knjižnic v Nemčiji: Monakov, Frankfurt, Stuttgart, Köln, Hamburg, Berlin in Göttingen. Kredit pol milijona mark za štiriletni načet je že zagotovljen. Podlaga bo že obstoječi katalog univerze v Erlangenu z 800.000 registriranih del, ki ga prav zdaj snemajo na mikrofonski trak. Vsaka teh velikih knjižnic bo vključila v svoj katalog tudi druge pomembnejše knjižnice svojega okoliša. Kakor je izjavil direktor največje nemške biblioteke v Monakovu, dr. Striedel, bodo z vključitvijo po vsej državi raztresenih manjših knjižnic v centralni katalog skušali nadomestiti in izravnati izgubo 20 milijonov knjig med drugo svetovno vojno, ki bi jih sicer v velikih knjižnicah ne bilo mogoče več najti.

● KONGRES MEDNARODNIH AVTORSKIH DRUŽB (CISAC), ki zastopajo 150.000 pisateljev in skladateljev, je v Hamburgu izvolil francoskega pisatelja Alberta Willemetza za predsednika in naslednika pred letom umrlega švicarskega skladatelja Arthura Honeggerja, za podpredsednika pa prof. Wernera Egka.

● PROBLEMU SPREMENLJIVIH ZVEZD je posvečena konferenca v astrifiškem observatoriju v Bjuraknu sovjetski Armeniji. Udeležujejo se je tudi jugoslovanski, ameriški, kitajski, francoski in mehiški znanstveniki. Konferenco vodi svetovnoznani fizik P. L. Kapica.

● KNJIŽNI SEJEM V FRANKFURTU je dosegel letošni rekordna števila. 1336 založb je razstavljalo 50.000 knjig, med njimi 18.000 novitet. L. 1956. Njegov mednarodni pomen raste, saj so razstavljale založbe 20 držav; prvič v polnem obsegu tudi iz Sovjetske zveze, Kitajske in vzhodnoevropskih držav. Knjižni sejm so se začeli v Frankfurtu leta 1949, sprva kot posvsem nemška razstava, na kateri je tedaj sodelovalo 205 domačih založnikov. Da se ne bi ponovili nepravilni incidenti lanskega leta, je letos uprava sejma že vnaprej odklonila sodelovanje neonacističnih in desnodardikalnih založb, kot so Druffel- in Plesse-Verlag, Göttinger Verlagsanstalt in Klosterhaus (Lipoldsdorf). V tej zvezi je omembno vredno, da v Nemčiji ni nobene zakonite poti za prepoved takih založb, ki širijo, nacističnega duha. Nekdanji nemški »Reichspressescheff«, Holmut Sindermann, ki vodi Druffel-Verlag, je izjavil, da bo v bodoče namesto generalnih spominov, ki so doživeli precej ostre odklonilne kritike, objavljati raje mladinske knjige. Njegov cilj je namreč po njegovi lastni izjavi, napraviti iz Hitlerja junaka, prav tako kot so v petdesetih letih napravili Francozi svojega Napoleona, samo v krajšem času.

● PROKOJEVA OPERA »Plamteči angel« je doživela velik uspeh v Baslu. Doslej razen v koncertnih fragmentih — in delno lanske uprizoritve v Benetkah — sploh še ni bila izvajana. Baselsko gledališče je to izredno zahtevno opero izvedlo samo s domačimi močmi. Izredno muzikalno inteligentno čudovite glasovne intenzitete in bleščeče dikcije je kljub naporni partiji (86 minut od 110, kolikor opera traja) je pokazala Ingeborg Felderer kot Renata.

IZ MALE GALERIJE

Vito Globočnik: Begunci

Mala mariborska kronika

V tem tednu je tudi v Mariboru priredil koncert pianist Nikita Magaloff iz Svice. Predvajal je Chopinove skladbe, ki so občinstvo navdušile. Odziv je bil kljub številnim večjim prireditvam v tem mesecu zelo velik, saj so napolnili unionsko dvorano do zadnjega mesta.

V torek zvečer je predaval v Klubu prosvetnih delavcev dr. František Benhart iz Prage. Pričeval je o kulturni razmari na Češkem in smeri sodobne češke književnosti. Mariborski kulturni delavci so se zanimali za razna vprašanja, med drugim tudi za svobodo umetniškega ustvarjanja in prevodov iz tuje književnosti. Razgovor je bil zelo prirčen in zanimiv.

Dr. Benhart je študiral slovenski jezik in slovostvo na praški univerzi. V sredo je obiskal Ravne in Kotlje, da bi spoznal zemljo Prežihovega Voranca. Njegov Jamnico bo prevedel v češčino.

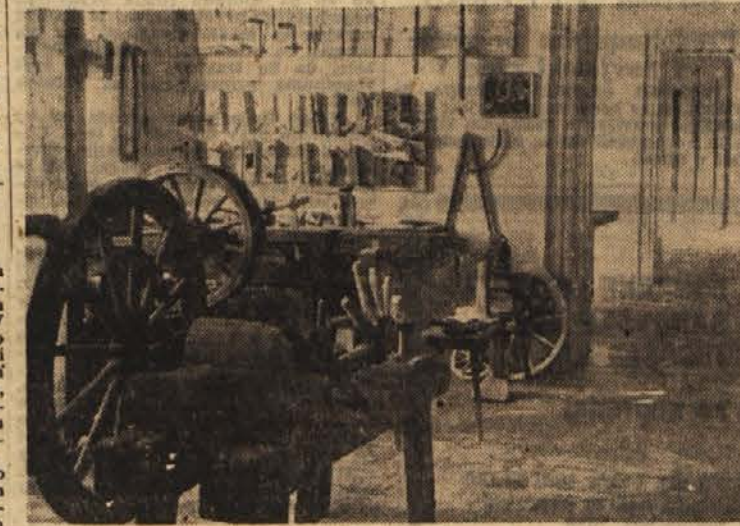
V četrtek je bila v Slovenskem narodnem gledališču prva letošnja operna predstava. Opera je tako vstopila v novo sezono. Uprizorili so Giordanovo opero Andréa Chenier. Gostovala je Vilma Bukovčeva, v naslovni vlogi se je predstavil novo angažirani tenorist Oskar Zornik, ki je bil doslej član opere v Skoplju.

Otvoritvena predstava v novi sezoni bo v začetku novembra. V počastitev dvostoletnice rojstva Mozarta bodo predvajali Figarovo svatbo.

POSTOJNA V TEDNU MUZEJEV

Otvoritev »Tedna muzejev« je bila v Postojni združena s počastitvijo narodnega budjete, pesnika in skladatelja Miroslava Vilharja. V muzeju so na novo uredili posebno sobo Miroslava Vilharja, kjer je z dokumenti lepo prikazano njegovo življenje in delo. Tu najdemo njegove njegove del, razne predmete, ki jih je rabil, fotografije pisem, ki jih je pisal svojemu mentorju Franu Levstiku, in še marsikaj drugega.

Preuredili so tudi arheološko zbirko in jo dopolnili z materialom, ki so ga našli pri letošnjih arheoloških raziskavanjih in izkopavanjih v Knežaku in Slavinu pri Prestranku. Prav tako so pomnožili tudi zbirko oddelka narodno-osvobodilne borbe z dokumentacijo, dela tržaškega komuniste Pina Tomažiča. Najbolj razveseljuje v Tednu muzejev pa je v Postojni to, da je močno naraslo zanimanje za muzejske zbirke in da si je muzej ogledalo že lepo število obiskovalcev.

V novoodprtem muzeju lesno-gozdarske in lovške stroke v Bistri pri Borovnici so v velikih grajskih sobanah razstavljene vse vrste dreves, ki rastejo pri nas v Sloveniji, z vsemi posebnostmi, dalje prvi, še primitivni stroji za obdelavo lesa, nekaj umetnih lesenih izdelkov itd. V posebni sobi pa je prikazano živalstvo, ki si je izbralo za svoja bivališča naše bogate gozdove.

75
let

GONDOLJERSKE VOJNE

Leta 1881
se je pojavil
v Benetkah
prvi parnik
Izgubljena
bitka
s tehniko

Beneški gondoljerji »slavijo« te dni jubilej: pred 75 leti so začeli neusmiljen boj s parniki, motornimi čolni in drugimi vodnimi prevoznimi sredstvi, ki jim ni treba vesla. Ta boj, ki so ga že zdavnaj izgubili, se je začel v oktobru leta 1881, ko je pripisal v Canale Grande parnik »Regina Margherita«.

Ko se je pojavil tistega dne sredi starih beneških palač, ga je sprajelo glasno negodovanje Benečanov, posebno pa še gondoljerjev. Obkrožali so ga s svojimi dolgi črnimi gondolami in na vse grlo zmerjali kapitana, ki je bil celo Italijan. Takrat je dobil zaničljivi priimek »Francoz«, ki se ga ni znebil vse do

svoje smrti. Ko je kmalu nato pripeljal še tri ogromne oblake črnega dima bruhajoče parnike, so mu grozili, da bodo njegove tehnične monstume potopili, njegova samega pa ubili. Seveda je ostalo le pri grožnjah, nekaj za-

radi posebnosti italijanskega temperameta, nekaj zaradi tega, ker parniki še takrat niso mogli uspešno konkurirati ljubkim gondolam.

Stvar se je spremenila po »Francozovi« smrti. Njegove parnike so kupili Nizozemci in jim dodali še nekaj novih. Od takrat sovražijo gondoljerji vse Nizozemce. Kmalu se je izkazalo, da mnogi Benečani bolj ljubijo naglico kot tradicijo. Parniki so bili hitrejši in cenejši. Napredka tehnike ni bilo moč zaustaviti.

Pojavili so se motorni čolni in »vaporetti«. Takrat so gondoljerji res segli po zadnjem sredstvu. V dolgih sprevodih so vozili po Canale Grande in napadali lastnike »vaporetov«. Marsikoga so vrgli v vodo in bilo je celo nekaj smrtnih žrtev. Toda temu boju je kmalu napravila konec policija.

Danes so gondole le še neke vrste folklorna znamenitost Benetk. Le še zaljubljeni parčki, romantično nastrojene duše in tradiciji zapisani stari Benečani se vozijo z gondolami. Gondoljerji niso več beneški »taksiji« temveč zgolj »kočijaži«, ki morajo imeti srečo, če si naj s svojo »kočijo« služijo vsakdanji kruh. »Vaporetti«, »beneški tramvaji«, prevažajo letno okrog 96 milijonov potnikov; gondole pa niti

200.000. Z valovitega in umazanega Canale Grande se skoraj že povsem izginile. Zasanjani in mirni stranski kanali so zdaj njihov revir.

Toda gondoljerji niso prenehali z bojem s tehniko. Čeprav se premočni sovražnik, opremljen z radarjem, vozi okrog Benetk tudi v največji megli in njihove gondole sodijo že v zgodovino, se z resignirano trdovratnostjo upirajo usodi, ki jim jo je pred 75 leti določil osvovaški renegat »Francoz«.

Čudovita igra narave je skalnati grad v nekem kanjonu ameriške države Utah. To turistično zanimivost si prihajajo ogledovati številni ljudje, vendar pa je treba zaradi velike oddaljenosti in neprehodne pokrajine najeti konja za jahanje in vodiča

Elektronska šola

Mlada znanstvena delavca na cambridgeski univerzi — fizik Woode in psiholog Pasque — sta skonstruirala »elektronskega učitelja«, ki se nikdar ne utruji in ki budno nadzoruje svoje učence. Ta elektronski aparat so prikazali v Londonu. Namenjen je posameznikom, ki se nameravajo učiti strojepisja in upravljati radar. Elektronski učitelj je potrpežljiv in posveča vsakemu svojemu učencu posebno skrb, češar o živih učiteljih ne bi mogli vedno trditi.

Elektronski učitelj zlahka ugotovi nagnjenja, navade in osebne lastnosti svojih učencev ter se zna po njih tudi ravnavati. Učenec včasih laže dela z levo kakor z desno roko ali pa si laže zapomni zapletene kot pa navadne številke. Elektronski učitelj ravna v tem primeru kot nekaj idealni učitelj, ki vse upošteva in se pri svojem predavanju ravna po tem.

Ce elektronski učitelj uči daktilografijo, pokaže učencu, kateri prst mora uporabljati za katero črko in v katero smer ga mora premakniti. Če je učenec slab daktilograf, učitelj odkrije njegovo napako in jo skuša potrpežljivo odpraviti.

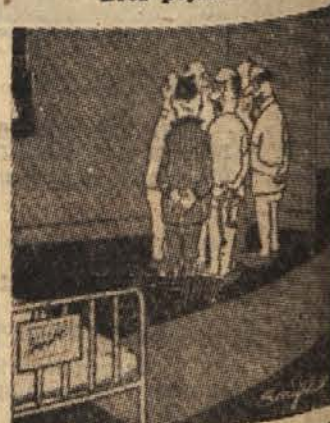
Woode in Pasque sta konstruirala tudi elektronskega »učenca«. Imenovala sta ga Evkrates I. Evkrates je sicer elektronski, nikakor pa ne posebno bistri učenec. Kadar se uči, misli zmedeno, elektronski učitelj pa mora upoštevati vse njegove navade in razvade v »miselnju«. Evkrates se sicer ravna po navodilih, a se pogosto moti. Če je »učitelj« prestrog ali če predava prehitro, se pri Evkratesu pokažejo znaki razburjenja, torej »elektronski jok«. Tedaj postane elektronski učitelj nežnejši vse dokler instrumenti na »učencu« ne pokažejo, da se je pomiril...

ZA DOBRO VOLJO

Brez pojasnila

»Nazaj v posteljo, Motovilec«

»Sodnikom povej, da ima dršva izgubo, če ne smeš delati in ne plačuješ dohodnine.«

»Poljubljanje je greh«

V italijanskih cerkvenih krogih žolčno razpravljajo o kvalifikaciji »novega smrtnega greha«. Neki 15-letni fant je namreč pri spovedi povedal svojemu župniku, da je poljubil neko dekle, nakar mu je župnik dejal, da je »napravil smrtni greh«. Ko se je o tem razvedelo, so se drugi duhovniki za fanta potegnili. Tako je cerkev našla novo senzacijo, ki so ji od časa do časa potrebne, da bi vzbudila zanimanje pri vernikih. Primer so izkoristili tudi mnogi italijanski časopisi, ki prinašajo razpravljanja o njem na prvih straneh. Kdo ima prav in kdo ne? Nekateri se sklicujejo celo na poslanice papeža Klementa V. iz leta 1311! Cerkevni očeti si še niso na jasnem, ali je poljubljanje greh ali ne...

Preveč šolanih ljudi

- Pet sto visokih šol
- na Japonskem
- Le vsak deseti
- kandidat opravi
- sprejemni izpit

Med značilnimi pojavnimi pojavi na Japonskem velja omeniti pravcato poplavo ljudi z akademsko izobrazbo, ki ne morejo dobiti sebi ustreznega zaposlitve. Na Japonskem je 500 visokih šol in univerz, ki so vse prenapolnjene, zato je zadnja leta kaj težko postati slušatelj te ali one panoge, zakaj kandidati morajo prestati izredno zahtevno skušnjo. Na najboljših univerzah uspešno prestane neke vrste sprejemni izpit samo vsak deseti kandidat.

O japonskem univerzitetnem sistemu bi lahko rekli, da ga preveča nekaj fevdalni duh. Tam ni tako kot pri nas, namreč da bi si človek lahko sam izbral predavatelja in potem po lastni izbiri opravljal izpite. Kogar japonska univerza sprejme, ta je nekak njen vazal, bivši slušatelj te univerze pa sestavljajo neke vrste

kasto, ki izbira vedno nove ljudi iz lastnega tabora.

Na Japonskem najbolj slovi cesarska univerza v Tokiu, ki ima na primer »v zakupu« vladne ustanove in urade. Kdor se hoče posvetiti uradniškemu poklicu, mora obiskovati to univerzo. Spet druge visokošolske ustanove se specializirajo za to ali ono gospodarsko panogo. Vsak kandidat mora torej precej natančno vedeti že pred začetkom študija, čemu se bo posvetil, ko bo opravil izpite. Navada je, da začne slušatelj iskati primerno službeno mesto že leto dni pred koncem študija. Seveda jim pri tem pomaga družina z vsemi znanci in prijatelji. Iskanje službe je draga reč, ker mora prinesiti slušatelj vsakomur, kogar bi rad pridobil za zaveznika, tudi primerno darilo. Seveda družina nesebično pomaga, prav tako pa tudi tisti, ki dobi službo, potem izkazuje naj-

različnejše usluge vsem nečaknjam, nečakom in sorodnikom. To moramo vedeti, če hočemo razumeti, kako da so Japonci tako zelo navezani na družinsko življenje. Kdor hoče naprej, mora pripadati temu ali onemu »cehu«.

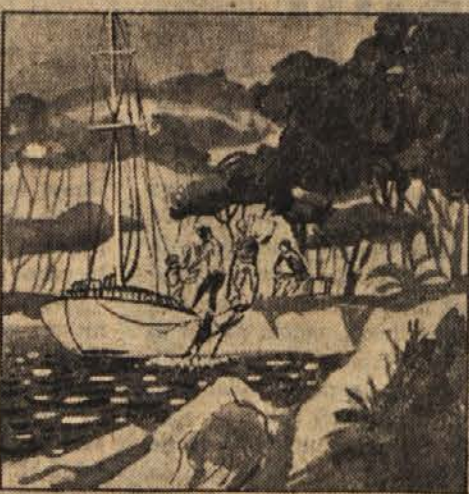
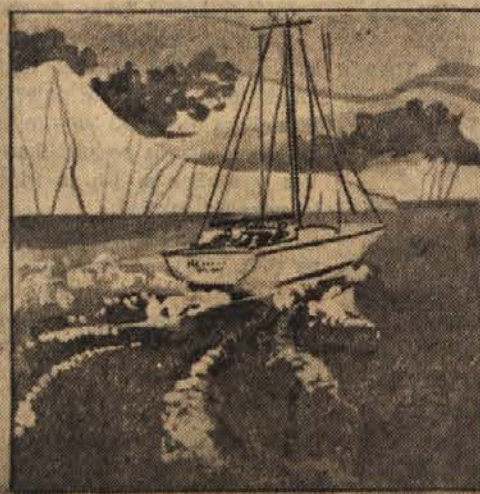
Komaj petina študentov na tokijski univerzi — odstotek velja tudi za vse druge japonske visoke šole — študira na račun staršev, vsi drugi pa se med študijem vzdržujejo z delom. Ker je znano, da so japonski civilizaciji in industrializaciji na splošno precej pripomogli Nemci ob koncu minulega in v začetku sedanjega stoletja, imajo Japonci tudi za delo med študijem na univerzi nemški izraz »Arbeits«. Japonski študentje se preživljajo z instrukcijami, pa tudi kot izvrševalci najrazličnejših poklicev od brivcev do tapetnikov itd. Univerza jim pomaga le v toliko, da dobijo v šolskih kuhinjah poceni obroke.

Kar v vodo so spravile japonske družine svoje premično imetje, ko je izbruhnil v mestu Uozu velikanški požar, da so tako vsaj nekaj rešile. Ogenj je upepelil lesena bivališča, gospodinjje pa so potem iz blatne vode pobirale posodo

V SINJIH GLOBINAH

VIKTOR
PISE: GRAD
DRAGO
RIŠE: ROTVIK

Snežne gosi s pisanim perjem

V ZDA, Kanadi in na Aljaski so številni ljudje začudeno gledali, kako se nad njimi preletavajo jate pisanih snežnih gosi, ki so sicer povsem bele. Pisano perje pa so gosi dobile zato, ker je Urad za proučevanje divjačine v Kaliforniji obarval z rdečo, rumeno, zeleno, modro in vijoličasto barvo večje število snežnih gosi, da bi na ta način dognal mesta, ki si jih ptice izbirajo za parjenje. To je pomembno predvsem iz razloga, da bi snežne gosi ohranili, ker izumirajo.

Doslej so ptice po navadi zaznamovali s posebnimi prstani na nogah; te je bilo mogoče videti šele, ko je kakšen lovec ujel, oziroma ustrelil takšno ptico. Obarvane snežne gosi pa je mogoče videti med letom s prostim očesom. Barvanje je zelo preprosto: v barvo pomočijo peruti in repa peresa. Ko si ptice čistijo perje, pa barvo raznesejo po vsem telesu. Po barvanju zadržijo ptice čez noč v toplem hlevu, da se barva posuši.

136.

»Zanimivo,« je menil Danilo. »To me spominja na egiptovske piramide. Vanje so vdrl roparji davno pred znanstveniki ter odnesli ali uničili mnogo dragocenega arheološkega gradiva.« — »Jaz sem tudi takoj pomislil na to,« je priklimal Maks in se obrnil k doktorju: »Kaj pa je hotel povedati neznanec, ko je rekel, naj se pazimo?« — »Kotikar sem mogel posneti iz njegovih besed,« je odgovoril doktor, »čakajo njegovi tovaršiči do noči skriti neke na drugem koncu našega otoka.«

137.

»Za nas ne vedo. Vsaj tako je rekel pone-srečenec. Povedal je tudi, da so njega namenoma spravili v lovke hobotnicam. Namesto modre galice so mu podtaknili zavojček obarvanega sladkorja. Ko je to ugotovil, je bilo že prepozno, da bi se še mogel umakniti. Boril se je, dokler mu ni zmanjkalo zraka...« Vsi so molčali. Nekaj bo treba ukreniti. Kar tako vendar ne morejo stisniti repa med noge in prepustiti svoje najdišče, posebno takim ljudem ne.

138.

»Moj predlog je takle,« je spregovoril doktor Plavnik. »Obnašali se bomo, kot da se ni nič zgodilo. Ko se vrnemo v tabor, bomo pognali kompresor, kuhali kosilo in tako dalje kot po navadi. Mrtvega neznanca bomo za sedaj skrili pod krov. Po kosilu bova z Barbo naložila na Biserko prazne zaboje in odplula. Videti bo, kot da greva nakupovati hrano. V resnici pa bova poskusa tistega oficirja, ki nas je včeraj srečal s patrolnim čolnom, in prosila za pomoč.«